DARBININKAS

LIV NO. 48 | SECOND-CLASS Postage paid at Brooklyn, N. Y. | TREČIADIENIS - WEDNESDAY, LIEPA - JULY 16, 1969 | 910 WILLOUGHBY AVE. BROOKLYN, N. Y. 11221 | 10 CENTŲ

Maskvos paskutinė naujiena - draugystė su Amerika

Viena priežastis yra Kinija, bet didysis tikslas yra Europoj

Maskvoje nuomonės pakeitimas tuo ar kitu klausimu visada iškrenta nelauktai, nes pakeitimo brandinimas vyksta slaptoje ir ilgai. Niekad nepasakoma, kodėl dabar bus taip, bet nebe taip, kaip buvo.

Toks įvykis buvo pereitą savaitę Aukščiausios tarybos posėdy, kada baigdamas savo pranešimą Gromyko taip prakalbo apie santykius su Amerika: "Sovietų vyriausybė visad mano, kad santykiai su JAV yra labai svarbus dalykas. Mes už gerų santykių su JAV vystymą ir norėtume, kad jie pereitų į draugiškumą, nes manome, kad to reikalauja abiejų valstybių interesai". Tie santykiai sugedo iki visas ribas peršokusio nemandagumo Amerikai pradėjus bombarduoti Š. Vietnamą.

Flirtas senokai pradėtas

Amerikiečiam ir kitiem diplomatam Maskvoje tokia Gromykos kalba nebuvusi staigmena, nes jau visi žinojo, kad Gromykos užsienio reikalų ministerija ir kitos institucijos yra pradėjusios su amerikiečiais elgtis išskirtinai mandagiai. Teigiama net, kad JAV diplomatams jau nebesą dabar sunkenybių gauti leidimą keliauti beveik į kiekvieną paprašytą vietą. Visa tai gerai, tik visi samprotavimai prasideda ir baigiasi klausimu: kaip ilgai, koks tikslas, kokie darbai numatyti žodžiams pateisinti? Diplomatinis korpas dabar turi darbo ieškodamas atsakymų.

Kinija svarbi, bet Europa svarbesnė

Aišku, viena iš priežasčių yra Maskvos ir Kinijos santykiai. Nežinodama, kaip bus su Kinija, Maskva nori draugystės su Vakarais, ypač su Amerika. Bet tuo viskas neišsisemia — Kremlius nori ko nors daugiau. Ir tas daugiau yra ne Azijoje, bet Europoje.

Čia rūpesčio priežastis yra jos satelitai, manyčiau, kad nė lenkų nė r. vokiečių neišskiriant. Ką bekalbėti apie čekus-slovakus, vengrus, rumunus. Kad Kremlius čia stipriau pasijustų, reikia atskiesti ir tokiu būdu susilpninti Atlanto santarvę, reikia, ilgai nedelsiant, kaip nors prieiti prie naujos Europos tvarkos (ji vadinama Europos saugumo sistema), kurion jau būtų įsijungusi ir Rusija su dabartinėmis savo vakarinėmis sienomis ir nepakeistomis Lenkijos ir V. Vokietijos sienomis. Tai yra didysis Kremliaus tikslas, nes tik tokiu būdu įteisinti visi Rusijos užkariavimai--užgrobimai, padaryti ryšium su paskutiniuoju karu.

Bet kad čia kas pajudėtų jos norima kryptim, geri santykiai su Washingtonu yra būtini.

Derybas su Washingtonu dėl atominio raketinio ginklo gamybos įšaldymo padiktavo ne vien tik noras turėti draugiškus santykius su Washingtonu, bet labai smukęs Rusijos vardas J. Tautose. Metinių sesijų metu čia Afrika, Azija ir Lot. Amerika vanoja didžiąsias valstybes už nenorą atsisakyti atominių ginklų. Tose kalbose "didžiosios" valstybės yra tik dvi: Amerika ir Rusija. Kremliaus kalbėtojai J. Tautose dabar jau nieko nebegali apgauti, bet Rusijos gretinimas su Amerika jiems nepakeliamas, nes visas tas reikalas jiems jau sugadino daug planų Azijoje ir Afrikoje.

Derybos dėl raketinio atominio ginklo dabar tikriausiai nutrūks be susipykimo. Jos bus atidėtos kokią nors priežastį suradus, nes taip bus geriau abiem pusėm. Mat, tas reikalas yra labai komplikuotas, todėl vienu kartu čia niekas nemano jo sutvarkyti. Bet Maskva jau bus atsiradusi geresnėje padėty J. Tautose, nes nebebus galima prikaišioti, kad "didžiosios" valstybės sabotuoja nusiginklavimą, ypač atominį.

Tokie yra slapti užkulisiai. Gi viešai, nors kalbama apie draugiškų santykių ilgesį, Amerikos panosėj (Kuboj) demonstruojama, jog Rusijos laivynui prieinami visi pasaulio vandenys, kad Kuboje Rusijos laivynas turi atramos tašką.

Maskvos forsuojamas naujas žaidimas bus labai komplikuotas, jame bedalyvaudama Amerika laikys didelį ir pavojingą egzaminą. Prie dabartinių nuotaikų kongrese prez. Nixono padėtis bus labai sunki. Bet tas momentas gali būti lemiantis mūšis tarp dviejų besirungiančių sistemų: sovietinės imperialistinės diktatūros ir žmogaus drausminga laisve besiremiančios socialinės demokratijos.

— **Naują Italijos vyriausybę** pavesta pabandyti sudaryti tam pačiam krikš. demok. atstovui Mariano Rumor. Prez. paragino jį remtis tomis pačiomis partijomis: krikšč. demokratais, socialistais ir respublikonais. Atrodo, kad visi vėl sutarė komunistų į vyriausybę dar neįvesti. Bet jau gerai paruošta dirva juos įvesti po kitų parlamento rinkimų.

— **J. Tautų gen. sekretorius** pranešė Saugumo Tarybai, kad karinė veikla Vid. Rytuose niekad nuo karo sustabdymo nėra buvusi tokia stipri kaip šiomis dienomis. Jis turėjo galvoj Egipto-Izraelio susirėmimus prie Suezo kanalo. Jei šalys nebūsiančios sudraustos, jis siūlys atšaukti nuo Suezo kanalo J. Tautų paliaubų prižiūrėtojus, nes jiems ten pradėjo grėsti didžiausias pavojus žūti.

— **Kas pripildo SDS kasą?** Iš FBI kongreso komisijoms įteiktų duomenų aiškėja, kad tą bolvikų vadovaujamą studentų riaušininkų organizaciją remia turtingi amerikiečiai. Jie yra apsirgę Rusijos meilės liga.

— **JAV IR Rusijos deryboms** dėl atominio raketinio ginklo gamybos įšaldymo esamame lygyje Washingtonas pasiūlė šias vietas: Viena, Helsinkis ir Ženeva. Rusija dėl pasiūlymo dar neatsiliepė. Derybas siūlyta pradėti pirmoj rugpiūčio pusėj. Prez. Nixonas jau paskyrė ir delegaciją toms deryboms vesti.

— **Grįždamas iš Rumunijos namo**, pr. Nixonas sustos Anglijoje ir susitiks su jos premjeru Wilsonu. Pasikalbėjimas vyks anglų aerodrome, kur bus tikrinamas ir kuru aprūpinamas prezidento lėktuvas. Kitokio nukrypimo nuo jau paskelbto tvarkaraščio daugiau nenumatoma.

— **"Penki išmintingieji"**, kurie sudaro komisiją V. Vokietijos vyriausybei ūkiniuose reikaluose patarimų suteikti, dabar jau mano, kad Vokietijos ūkiui bus geriau, jei markė būtų pabranginta. Sprendimą gali padaryt tik vyriausybė. De Gaulle Prancūzija seniai tokio sprendimo iš Vokietijos laukė. De Gaulle net labai buvo supykęs, kada pirmą kartą Bonnos vyriausybė tą reikalavimą atmetė.

— **Honduras ir Salvadoras,** seniai vedą žodinį karą, dabar, atrodo, susirėmė ginklu. Abiejų Amerikų Organizacijos delegacija skubiai išvyko padėties tirti ir taikos atstatyti.

— **Šiaurės Airijoj vėl prasidėjo** kruvinos riaušės tarp katalikų ir protestantų. Kariuomenei ir policijai įsakyta būti pasirengus nepaprastos padėties stoviui.

— **P. Vietnamas padarė savo komunistam pasiūlymų dėl būsimo P. Vietnamo parlamento rinkimų. Pasiūlymai tuojau buvo atmesti per Paryžiuje esančią delegaciją. P. Vietnamo vyriausybė reagavo pareiškimu, kad jai nebėra reikalo dalyvauti Paryžiaus taikos derybose, jei komunistai nenori svarstyti nė vieno P. Vietnamo vyriausybės pasiūlymo.**

— **Sovietai paleido Mėnulin bepilotinį erdvėlaivį Luna 15. Maskva nieko nesako apie skridimo tikslą, bet manoma, kad tas Luna 15 turėtų nusileisti ant Mėnulio, paimti su tam tikru įrankiu žemės ar uolėnų ir vėl grįžti atgal žemėn. Veik tuo pačiu laiku prie pat Mėnulio bus Amerikos erdvėlaivis Apollo 11, kuris skraidins astronautus ir "vežimėlį" LEM, su kuriuo du astronautai turi nusileisti ant Mėnulio. Įtariama, kad rusai paleido savo Luna 15 todėl, kad savo tuo pat laiku įvykdytu žygiu nors kiek sumažintų Amerikos astronautų pasiekto laimėjimo garsą.**

Singaporės bazės ieško naujo šeimininko

Singapore. — Kai pasitrauks iš Singapore anglai 1971 besibaigiant, ten liks gerai įrengta britų laivyno bazė ir trys aviacijos bazės. Mažai Singapore valstybei visos tos bazės nereikalingos, bet ten įdėtas didelis turtas, kurį reikia kaip nors naudingai panaudoti. Ir sukamos dabar galvos, ką su tuo turtu daryti.

Dabar neoficialiai žinoma, kad tuo reikalu yra labai susidomėjęs JAV krašto apsaugos departamentas, kurs taipgi, civilinėms bendrovėms padedant, tyrinėja būdus kaip tas bazes ar kurią vieną iš jų būtų galima panaudoti Pacifiko laivyno reikalams — remontams, poilsiui, apsirūpinimui kuru ir kitais reikmenimis.

Gavus prieglaudą Singapore bazėse, palengvėtų atidavimas **Japonijai Okinawos salos, kur** yra visokios JAV karinės bazės, bet salą pažadėta grąžinti Japonijai ir žodį reikia tesėti. Nemanoma, kad JAV karinės pajėgos pačios paimtų tas bazes administruoti, nes tai nebūtų patogu Singapore vyriausybei, bet tam reikalui ieškomas nekarinis administratorius.

Atominiai sprogdinimai keliasi į Aleutų salą

— **Aleutų salų grandinėje,** Amchitkos vardu vadinamoje saloje, Atominės Energijos Komisija gręžia įrengimus nepaprastai stipriems požeminiams atominiams sprogdinimams pravesti. Projekto vykdytojai tyli, bet iš kitur esama užuominos, kad bus bandomi antiraketinių raketų atominiai smaigaliai, skirti priešo raketoms ore naikinti.

Sprogdinimus numatyta pradėti spalio mėn. Jie perkelti ten iš Nevados dykumos todėl, kad tokio stiprumo sprogdinimus ten nebesaugu daryti — galima esą sužaloti Las Vagas miestą. Kalbama apie dviejų megatonų stiprumą. Vienas megatonas išvysto tiek jėgos, kiek jos duoda vienas milijonas tonų susprogdito dinamito. Pirmasis sprogdinamas įtaisas bus silpnesnis, nes jis turi duoti šiokį tokį supratimą apie tai, kaip "jausis" tokį smūgį patyrusi sala, kurios ilgis 42 mylios, plotis 4 su puse mylios.

Sprogdinimai susilaukė protestų iš Aliaskos įstaigų, nes esama baimės, kad jie gali sukelti žemės drebėjimus, nes ten tų drebėjimų centras. Protestuoja ir augmenijos bei gyvūnijos globėjai. Visiems atsakoma, kad baimės perdėtos.

Aleutų salyno vienas galas yra suaugęs su Aliaska, bet juo toliau į vakarus, juo daugiau atskirai pabirusių salų. Salų šiaurėje yra Beringo jūra ir Rusijos Sibiras, pietuose jau Pacifikas.

Kinų - rusų derybos vyksta audringai

Sovietų Tasso agentūra skelbia, kad kinai paklausė raginimo sugrįžti atgal į Navigacijos komisijos posėdžius, kurie birželio 18 prasidėjo Sibiro mieste Chabarovske. Pasitarimų tikslas — peržiūrėti visus klausimus, susijusius su plaukiojimu upėmis ir ežerais, per kuriuos eina rusų-kinų siena. Tie pasienio ginčai, abiejų pusių tvirtinimu, buvo šiemet įvykusių karinių susirėmimų priežastis.

Kinai pereitos savaitės gale iš komisijos posėdžių pasitraukė, nes rusai, visą mėnesį kinų varginti, kad pradėtų derybas dėl carų Rusijos užimtų kinų žemių grąžinimo, pasakė galutinai to klausimo visai nesvarstysią. Ragino pradėti svarstyti tuos klausimus, kurie, abiejų šalių rašytu susitarimu, yra pavesti Navigacijos komisijai svarstyti.

Tasso pranešime dar sakoma, kad kinų delegacija labai šmeižusi Sovietų Sąjungą, net grasinusi panaudoti jėgą savo reikalavimams patenkinti. Grasinimas, matyt, šiuo tarpu buvo tas ginklas, kuriuo kinai bandė įveikti rusus. Kinų sugrįžimas prie pasitarimų stalo yra ženklas, kad nenorima privesti santykių iki pavojingo įsitempimo.

Trys JAV vyrai punktualiai pradėjo kelionę į Mėnulį

Astronautai Mėnulin skristi (iš kairės dešinėn žiūrint): Neil A. Armstrong, pulk. Edwin E. Aldrin ir pulk. Michael Collins. Pirmieji du paskirti ant Mėnulio nusileisti, tretysis skraidys erdvėlaiviu aplink Mėnulį, kai kiti du vaikščios ant Mėnulio ir atlikinės užduotis.

Cape Kennedy. — Jei laimė vėl lydės šios savaitės skridimą į Mėnulį, trys Amerikos astronautai su Apollo 11 erdvėlaiviu ir tuo "vežimėliu" LEM bus išmesti į erdves liepos 16 d. 9:32 iš ryto. Popiet liepos 20 du astronautai turėtų su "vežimėliu" LEM nusileisti ant Mėnulio ir pradėti žvalgytis, gi liepos 21 jie turėtų išlipti iš LEM ir pasivaikščioti ant Mėnulio 2 val. ir 40 minučių. Jie ten turi atlikti visą eilę stebėjimų ir paimti žemės ar uolėnų nuo Mėnulio paviršiaus.

Ant Mėnulio turi nusileisti Neil Armstrong ir pulk. Edwin Aldrin. Kai juodu bus ant mėnulio, erdvėlaivy pasilikęs pulk. Michael Collins skraidys aplink Mėnulį 70 mylių nuo jo paviršiaus nutolęs.

Grįžimas žemėn numatytas liepos 24, nuleidžiant erdvėlaivį į Pacifiko vandenis nelabai toli nuo Havajų salų. Ten jų turėtų laukti ir prez. Nixonas, kurs juos pasveikinęs tuojau išskristų penkių Azijos kraštų ir Rumunijos lankyti.

Keturi nepajėgė dėl Vid. Rytų susitarti
Laukia daugiau karo prie Suezo kanalo

Arabų-žydų konflikto karinė padėtis greičiausiai tebėra nepasikeitusi (nė vienos pusės kovinis pajėgumas nėra dramatiškai pasikeitęs kitos nenaudai), tačiau diplomatinės Keturių didžiųjų (JAV, Rusijos, Prancūzijos ir Anglijos) pastangos surasti pagrindus taikai paremti ikšiol yra nepasisekusios. Priešingai, Maskvos ir Washingtono nusistatymai pagrindiniais klausimais ne tik kad nesuartėjo, bet dar labiau išsiskyrė.

Kai Washingtonas prieš penkis mėnesius sutiko tą klausimą svarstyti Keturių pasitarimuose, tai buvo spėliota, jog Maskva ten kito karo nenori, nes jis gali pasibaigti nauju arabų sutriuškinimu, gal net Rusijos ir JAV į tą karą įmaišymu. Jeigu taip, tai Rusija gali būti nuolaidesnė ir prisidėti prie kitų trijų pastangų paspausti abidvi puses padaryti nuolaidų.

Deja, apsirikta

Deja, toji Washingtono hipotezė nepasitvirtino. Ir tai paaiškėjo gavus iš Maskvos notą po Gromykos paskutinio vizito Kaire. Jis ten buvo nuvykęs su JAV nota, kurioje buvo Maskvai praneštos paskutinės JAV nuomones. Kairas pats ar su Maskvos patarimu jas ne tik atmetė, bet net pirmykščius savo susvyravimus atšaukė ir reikalavimus sugriežtino. Maskva juos pridengė savo vardu ir pranešė Washingtonui. Bet valstybės departamente buvo apsispręsta dar bandyti su Maskva kalbėtis, todėl tą darbą ten dabar dirba Maskvon nuvykęs J. Sisco, vienas iš valstybės sekretoriaus padėjėjų.

Kaip skiriasi nuomonės?

Visais svarbiausiais klausimais Maskvos ir Washingtono nuomonės labai skiriasi. Taip yra todėl, kad nė viena pusė dar nedrįsta eiti toliau už savo globojamuosius. Gi Izraelyje ir pas arabus vyrauja nuomonė, kad tuo tarpu geriau tokia padėtis, negu pradėti daryti nuolaidas, be kurių taikos tikrai nebus.

Todėl arabam atstovaujanti Maskva reikalauja grąžinti visas 1967 paimtas arabų žemes, gi Washingtonas kalba apie "mažus prieškarinių sienų pataisymus".

Maskva už tai, kad Izraelis pripažintų visiems 1.2 milijono arabų pabėgėlių repatriacijos ar kompensacijos teisę, Washingtonas principe pripažįsta kompensaciją, bet kalba tik apie simbolišką repatriaciją (rodos, tame plane repatriantų skaičius sukasi tik apie 100, 000 asmenų).

Washingtonas už nevaržomą Izraelio teisę naudotis Suezo kanalu ir kitais regiono vandenimis, Maskva numato skyles, kad Egiptas tą teisę galėtų suvaržyti.

Washingtonas už arabų įsipareigojimus sustabdyti visą prieš Izraelį nukreiptą teroristinę arabų veiklą taiką pasirašius, Maskva tuo klausimu visai nesidomi, lyg jo visai nebūtų.

Washingtonas už tai, kad J. Tautų taiką saugojančius dalinius galėtų atšaukti tik JT Saugumo taryba, Maskva nori palikti Egipto Nasseriui teisę juos išvaryti, kaip jis jau buvo padaręs 1967. Ir tuoj karą pradėjęs.

Nesitraukia nuo arabų

Maskva ikšiol padarė tik labai mažas nuolaidas, nes jos liečia neesminius klausimus: sutiko, kad taikos sutartis neprimestina, bet įsigalioja tik abiejų pusių susitarimu; sprendžiami ir sutvarkomi visi klausimai kartu, nebereikalaujant, kad kitais klausimais pradedama tartis tik tada, kada Izraelis pasitraukia iš visų arabų užimtų žemių.

Tokia yra dabartinė padėtis, ir niekas nelinkęs manyti, kad Keturių pasitarimai galėtų pažengti taikos link. Bent jau iki šį rudenį įvykstančių Izraelio parlamento rinkimų. Taip mano optimistai. Bet pesimistai linkę paspėlioti, jog diplomatai nepajėgs eiti taip greit pirmyn, kad galėtų naujam žydų-arabų karui už akių užbėgti. Todėl iš anksto manoma, kad J. Sisco kelionė Maskvon nieko geresnio neduos.

Egiptas bus veiklus

Egipto stragegija bus karinis veiklumas prie Suezo kanalo, kad pasaulio spaudai nepritrūktų žinių apie Vid. Rytų krizę. Tokia veikla būtina vidaus ir užsienio frontui.

Vidaus frontui reikalingas įrodymas, kad šis tas daroma prieš Izraelį. Ji reikalinga ir kariam prie realaus karo pratinti. Užsienio frontui reikia įrodymų, kad padėtis prie Suezo kasdien blogėja, todėl spaustinas Izraelis, kad pradėtų daryti nuolaidas. Kitaip sakant, kad visi Keturi didieji pradėtų labiau remti Egipto pusę.

Kadangi Egiptas yra pirmasis Izraelio taikinys, ir svarbiausias jo ginklas yra aviacija, todėl padėties tempimas turi ir kitą tikslą — spausti Maskvą duoti Egiptui daugiau lėktuvų ir priešlėktuvinės artilerijos. Maskva ginklų davimą dabar yra prilaikiusi, nes to reikalauja Washingtonas, grasindamas ginkluoti Izraelį, jei Maskva didins Egipto ginklavimą.

Izraelis šiandien mano, kad Keturių didžiųjų taikos pastangos yra pasibaigusios, todėl pasirinktina ši laikysena: išlaikyti dabartines sienas, patirti kuo mažiausia nuostolių žmonėmis ir ginklais, ištverti kiek galima ilgiau ginklo nepakėlus. Kai ateis "laiko pilnybė", tai yra kai karas pasidarys nebeišvengiamas, nunešti jį priešo žemėn pirmiau, negu jis pasieks Izraelio žemę.

Kas buvo Vilnius ligi konflikto dėl jo su lenkais

Laiškas redakcijai

Laišku redakcijai skaitytojas I.G. siūlė:

"Viktor Sukiennickio straipsnis 'Vilniuje prieš 50 metų' įdomiai pasakojo apie vieną istorijos momentą — konfliktą dėl Vilniaus tarp Lietuvos, Lenkijos ir Sovietijos. Redakcijos priede buvo konflikto įvykiai pratęsti: parodyta, kaip nuo 1919 metų dėl Vilniaus ėjo ginkluotos ir diplomatinės kovos tarp Lietuvos ir Lenkijos ligi 1938 Lenkijos ultimatumo. Būtų įdomu skaityti ir kitą priedą: kas buvo Vilnius iki šio konflikto . . ."

Šią sugestiją priimdami, primename Vilniaus praeities kai kurias informacijas, kurių gausiai yra pateikusi Lietuvių enciklopedija straipsniuose apie Vilnių.

•

— **Vilniaus vardas** pirmą kartą oficialiai suminėtas 1323 Gedimino laiškuose Vokietijos miestam ir vienuolynam. Gediminas jį vadino savo "karališkuoju miestu" Vilna (kitų metų rašte Wilno).

— Gediminas laiškais pakvietė į V. atvykti pirklius, amatininkus, vienuolius. Tai buvo pradžia būsimam Vilniaus **gyventojų margumynui.** kurį J. I. Kraszewskis 19 šimtmety taip apibūdino: "Gausūs vienuoliai, balti domininkonai, rausvi bernardinai, spalvingi vokiečių amatininkų ir cechų rūbai, paslaptingi cvinglistai, orientališki rimtų turkų apsiaustai su turtingais turbanais, brangūs akmenys, aksomas, auksų siuvinėtos medžiagos, plačios rusų barzdos, skoningas valdovo dvaro puošnumas, karaimai, vengrai, čekai, lenkai, italai meisteriai, vienuolynai, cerkvės, bažnyčios, mečetės, evangelikų ir įvairių sektų kirkės, izraelitų sinagogos, požemiai su slaptais perėjimais, masonai ir jų išdidžios ceremonijos — visa tai negalėjo nepalikti mieste savo įspaudo". XX šimtmečio pradžioj Vilnius turėjo 138,596 gyventojus, tarp jų 63,000 žydų.

— Vilnius virto **europinio judėjimo mazgu.** Jau viduramžiais jis buvo svarbi kryžkelė. Pro jį ėjo keliai iš Krokuvos ir v. Ukrainos į Rygą, Pskovą ir Naugardą, iš Polocko ir Vitebsko bei Smolensko į Kauną ir pajūrį. Vėliau, XIX šimtmety, pro jį nutiesti geležinkeliai iš Petrapilio į Varšuvą, iš Maskvos į Berlyną, iš Liepojos į Odesą.

— V. buvo Lietuvos **politinis ir religinis centras.** Net ir po Jogailos personalinės unijos su Lenkija Vilniuje posėdžiavo senatas, rinkdavosi seimai. Didysis kunigaikštis Aleksandras (1492-1506), nors tapęs Lenkijos karalium, gyveno Vilniuje; Žygimantas Augustas (1544-72) taip pat. Tik po Liublino unijos (1569) kunigaikščiai rečiau Vilniuje rodėsi. Nuo tada Vilnius virto ypačiai centru Lietuvos didikų, kurie čia statė rūmus, bažnyčias, vienuolynus. Vilnius davė šv. Kazimierą. Vilniuje išgarsėjo Aušros Vartų šventovė.

— Vilnius tapo **pramonės bei kultūros centru.** Seniausios pramoninės įmonės žinomos nuo XV šimtmečio. 1525 įsteigta pirma Lietuvoje spaustuvė ir popierio dirbtuvė; 1528 patrankų liejykla, kurios meisteriai buvo čekai ir vokiečiai; 1547 pradėjo veikti pirmas Lietuvoje stiklo fabrikas; 1570 jėzuitai įsteigė mokyklą, būsimą akademiją, vėliau virtusią garsiuoju Vilniaus universitetu.

— Vilnius virto **meno centru** ir imponavo ypačiai savo architektūra — bažnyčiom, rūmais, gotiniais, renesansiniais, barokiniais, klasikiniais. "V, menas ištisai europinis. Rytų bizantiškieji, rusiškieji elementai V. nežymūs ir nepadarė jo menui jokios įtakos. Nors XIV-XVI a. stačiatikių gaivalas buvo stiprus ir apėmė atskirą miesto dalį su didoku skaičiumi mažų cerkvių, bet istorinių aplinkybių įtakoje, stačiatikių menas V. negalėjo vystytis ir galop visiškai išnyko".

— Vilnius dėl savo politinės ir geografinės padėties traukė į save **kaimynų karinę ekspansiją.** Kryžiuočiai pirmu kartu 1377 pasiekė Vilniaus pilį, kurioje buvo užsidaręs kunigaikštis Algirdas, bet nei tada nei paskiau jos paimti neįstengė. Nuo Maskvos invazijos Vilnius nukentėjo žiauriausiai 1655-60. Miestas degė 17 dienų; rusai išžudė 14,000 gyventojų; išplėšė ir išsigabeno į Maskvą Vilniaus turtus. Vilnius taip pat nukentėjo paskiau nuo švedų, prancūzų, rusų, vokiečių, nuo maro ir gaisrų. Nukentėjo tiek, kad XV-XVII šimtmečio svarbiausi pastatai nebeišliko. Tačiau Vilnius vėl ir vėl atsistatė jau naujais stiliais.

— Vilniaus **politinis ir kultūrinis nykimas** prasidėjo nuo rusų okupacijos 1794. Vilnius nebeteko sostinės vardo. Jis tapo administraciniu centru — vienu iš 6 visoje Rusijoje. Po 1831 sukilimo rusai uždarė V. universitetą, palikdami tik teologijos ir medicinos akademijas, bet po 10 metų pirmąją perkėlė į Petrapilį (garsioji dvasinė akademija), antrąją likvidavo.

— Vilnius betgi ir rusų valdomas tapo **lietuvių tautinio ir kultūrinio atgimimo centru.** Kol buvo universitetas, jo poveikyje kilo žemaičių patriotinis sąjūdis. Kai spauda buvo 1904 leista, kitais metais Vilniuje įvyko Didysis seimas, suklestėjo spauda, atsirado Lietuvių Mokslo draugija. 1907 įsteigta pirma lietuvių legali mokykla—pradžia būsimai mokytojų seminarijai ir Vytauto Didžiojo gimnazijai. Lenkai iki 1913 nebuvo įsteigę savo legalios mokyklos. Tačiau Vilniaus bažnytinis gyvenimas buvo lenkų rankose; buvo smarkiai lenkinami tikintieji per bažnyčias. Su tautiniu atgimimu Vilniuje lietuviai pradėjo atkaklią kovą prieš lenkinimą.

Vokiečių okupacijoje Vilniuje susirinko 1917 lietuvių konferencija, išrinko Lietuvos tarybą, kuri 1918 m. vasario 16 čia paskelbė Lietuvos nepriklausomybės atstatymo aktą.

Tokia yra Vilniaus rolė Lietuvos gyvenime iki konflikto dėl Vilniaus su Lenkija, tikriau su Pilsudskio šalininkais, kurie norėjo lenkinimo darbą pratęsti — įjungti į Lenkiją ne tik Vilnių, bet visą Lietuvą.

MOLOTOVAS AIŠKINASI HITLERIUI DĖL BALTIJOS KRAŠTŲ

Komunistų istorikai tuo tarpu gana sėkmingai slepia nuo Lietuvos žmonių, kaip prieš 30 metų jų vadai buvo susibičiuliavę su Hitlerio klika. Jaunesnieji bei pusamžiai net savo ausimis ima nebepasitikėti, išgirdę, kad toks dalykas buvo. O ir vyresnieji maža ką tegali apie tai jiems paaiškinti, kadangi anuo metu nesuspėjo smulkiau išgirsti apie to slapto sąmokslo esmę, o vėlesnieji įvykiai visai išstūmė iš dėmesio ir atminties net ir tai, kas buvo miglotai girdėta. O girdėta buvo tik viešoji sąmokslo dalis. Todėl suprantama, kad dokumentų apie tą sąmokslą, tegu ir vėlyvas, po 30 metų, atskleidimas ir priminimas, kiek tik vienu ar kitu keliu tą ar kitą Lietuvoj pasiekia, yra sutinkamas godžiausiu susidomėjimu.

Štai dar vienas dokumentas iš tos serijos, kuriam dar ne 30, o ką tik (birželio 17) suėjo 29 metai. Tai Hitlerio ambasadoriaus Schulenburgo telegrama į Berlyną apie tai, kaip Molotovas sveikino Hitlerį dėl Paryžiaus užėmimo ir tą proga, lyg tarp ko kita, painformavo, kad jis irgi nesnaudė, kad Baltijos kraštus pasiėmė . . . Telegrama išsiųsta iš Maskvos birželio 17 naktį (Maskvos laiku jau 1 val. 10 min. po vidurnakčio) ir Berlyne priimta birželio 18 d. 4 val. rytą. Schulenburgas pranešz:

"Labai skubu, Nr. 1167, birželio 17 d. — Molotovas pakvietė mane šį vakarą į savo įstaigą ir pareiškė Sovietų vyriausybės nuoširdžiausius sveikinimus dėl vokiečių ginkluotų pajėgų puikaus laimėjimo. Po to Molotovas painformavo mane apie sovietų akciją prieš Baltijos valstybes. Jis paminėjo spaudoje paskelbtas priežastis ir pridūrė, kad reikėjo padaryti galą visoms intrigoms, kuriomis Anglija ir Prancūzija bandė pasėti nesutarimą ir nepasitikėjimą tarp Vokietijos ir Sov. Sgos Baltijos valstybėse.

"Į pasitarimus naujoms vyriausybėms suformuoti Sovietų vyriausybė, be ten akredituotų sovietų pasiuntinių, pasiuntė šiuos specialius emisarus: Lietuvon —užsienių reikalų komisaro pavaduotoją Dekanozovą, Latvijon — ministrų tarybos atstovą Višinskį, Estijon — Leningrado srities partijos vadą Ždanovą.

"Ryšium su Smetonos pabėgimu ir galimu Lietuvos kariuomenės dalinių sienos peržengimu Molotovas pareiškė, kad matyt, Lietuvos siena nėra tinkamai saugojama. Dėl to sovietų vyriausybė padės Lietuvos vyriausybei saugoti savo sienas".

Baltijos valstybių užgrobimo metu Molotovui teko daug kur ir įvairiai aiškintis; matyt, buvo taip susivėlęs tuose pasiaiškinimuose, kad aiškinosi net ir Schulenburgui, kuris jokių pasiteisinimų nereikalavo.

Molotovas lyg ir būtų buvęs pamiršęs, kad 1939 metų spalių 8 rašė notą tam pačiam Schulenburgui, kur aiškiai pasakė, kad Raudonoji armija okupuos Lietuvą (įžygiuos į Lietuvą), tai ji **neokupuos** Užnemunės (Marijampolės, Vilkaviškio, Šakių ir dalies Kauno apskričių. O 1941 metų birželio mėnesį Molotovas netgi prieš savo bendrininkų sąmokslininkų atstovą stengėsi rodytis avinėliu nekalčiausiu, kurs Lietuvos gal ir niekad nebūtų lietęs, jei ne tos anglų ir prancūsų intrigos, kurios galėjo supykdyt tokius puikius bičiulius, kaip Hitlerį su Stalinu . . . Ir tai tokiu metu, kai Hitleris atrodė bebaigiąs triuškinti tuos kapitalistinius imperialistus . . .

Žinoma, Molotovui tada reikėjo pameilikauti prieš bendrininkus, nes ką tik buvo juos truputį apgavęs. Kai susitarė, tai Užnemunės žadėjo neokupuoti, o dabar kažkaip atsitiko, kad "netyčia" ėmė ir okupavo. . Todėl reikėjo tučtuojau surast pasiteisinimą: Smetona pabėgo, gali ir kariuomenės dalinys išeit (pas tuos pačius vokiečius, su kuriais sąmokslaujama), tai reikia "padėt Lietuvos vyriausybei sieną saugot".

Ir Schulenburgui ir Ribbentropui Berlyne buvo aišku, kad čia Molotovas jau sukčiauja. Bet tie nekėlė dėl to didelio triukšmo. Nes jie gi turėjo tada dar slaptą mintį vistiek iš Stalino atsiimti viską, todėl jiems ir nebuvo labai svarbu, kad dabar jo nagai užgriebė kiek toliau, negu buvo leista. Tačiau, matyt, pakankamai aiškiai parodė savo nepasitenkinimą. Stalinas susirūpino ir liepė Molotovui kaip nors tą vokiečių nepasitenkinimą numaldyti, bet Lietuvos Užnemunės vistiek kaip nors vokiečiams nebeatiduoti. Liepos 13 Molotovas pradėjo derybas su Schulenburgu dėl Lietuvos Užnemunės. Šis sandėris buvo baigtas po pusės metų, ir baigtas taip, kad Maskva dar įpylė į Hitlerio karo mašiną pusaštunto milijono aukso dolerių. Smulkesnius to sandėrio duomenis prisiminsime kitu atveju. (Elta)

Koncelebracinės mišios pagerbiant vysk. A. Deksnį Maspetho lietuvių bažnyčioj liepos 6. Iš k. į d. tėv. L. Andriekus, OFM, kun. J. Scharnus, kun. A. Petrauskas, kun. J. Pragulbickas, vysk. A. Deksnys, prel. J. Balkūnas, kun. J. Aleksiūnas, kun. D. Pocus, tėv. L. Zaremba, SJ. Nuotr. V. Maželio

Lankėsi naujos moralės atstovas

Mėgstama pasididžiuoti atominiu amžium, jo nauja technologija, kuri tarp kitų laimėjimų atnešė ir naują žmogaus supratimą, naują jo moralę.

Naujoje moralėje herojus yra tas, kuris pabėgo iš J. Valstybių į Kanadą nuo karinės prievolės; herojus yra tas, kuris įsilaužė į mobilizacijos punktą ir sunaikino dokumentus ar užėmė universiteto patalpas ir sudegino baldus.

Tokių herojų yra Amerikoje ir bet kur kitur. Tačiau jie vargiai susilygins savo socialine morale su herojum, kuris lankėsi J. Valstybėse iš Vokietijos. Tai buvo "naujosios kairės" atstovas Karl-Dietrich Wolf.

Kai jis sustojo Washingtone, senato vidaus saugumo komisijos pirmininkas Strom Thurmond juo susidomėjo ir pakvietė į komisiją liudyti. Į klausimą, kokius santykius Wolf atstovaujama vokiečių SDS turi su J. Valstybių studentais riaušininkais, susilaukė atsakymo: "Jūs visi esate žudikai, ir aš su žudikais nekalbu". Kai senatorius įspėjo padoriai elgtis Amerikos senate, Wolf atkirto: "Tu esi visiškas idiotas" ir parodė jam liežuvį. Komisijos nariai pareikalavo patraukti Wolf atsakomybėn už senato įžeidimą. Tai turėjo būti rytojaus dieną. Jos nelaukęs, Wolf spruko į Kanadą. Montrealio aerodrome du Kanados pareigūnai atsisakė duoti jam įvažiavimo vizą. Kai Wolf užtikrino, kad jis per Kanadą tik perskrenda atgal į Vokietiją, už 100 dol. užstatą gavo leidimą pasilikti vieną dieną. Ten pat Amerikos konsulato pasų skyriaus pareigūnas jam pranešė, kad JV įvažiavimo viza jam atšaukiama. "Tai manęs nė kiek neinteresuoja", Wolf atkirto, "Aš šiandien skrendu atgal į Vokietiją, kur mane skubiai šaukia". Ir vėl pridėjo: "Jūs, amerikiečiai visi esate šunes ir kriminalistai". Konsulato pareigūnas priminė: "Atvirai sakant, mes jūsų nesame kvietę į savo kraštą. Jūs atvykote savu noru". Į tai Wolf: "Tu ir tavo tautiečiai esate visi banditai, gangsteriai, skerdikai, seksualiniai nusikaltėliai ir išnaudotojai".

Wolf išvyko.

(nukelta į 4 psl.)

J. B. SHALINS-ŠALINSKAS — Laidotuvių direktorius. 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way Sta.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios nemokamai visose miesto dalyse. Tel. VIrginia 7-4499.

VAITKUS FUNERAL HOME. Notary Public. 197 Webster Ave. Cambridge Mass. Pranas Vaitkus, laidotuvių direktorius ir balsamuotojas. Moderniška koplyčia šermenims dykai. Aptarnauja Cambridge ir Bostoną. TR 6-6434.

JOSEPH GARSZVA — GRABORIUS, BALSAMUOTOJAS. 2 modernios koplyčios. 231 Bedford Avenue, Brooklyn, N.Y. 11211; EV 8-9770.

MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME — Moderni koplyčia, Air-conditioned. A. J. Balton-Baltrūnas, Licensed Manager and Notary Public. 660 Grand St., Brooklyn, N. Y. 11211; ST 2-5043.

STEPHEN AROMISKIS (Armakauskas) — Graborius-balsamuotojas. Moderni koplyčia. 423 Metropolitan Avenue Brooklyn, N.Y. 11211, EV 7-4335.

BUYUS FUNERAL HOME, Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius. 426 Lafayette St., Newark, N.J. 07105; tel. MArket 2-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras vėdinamas.

N. F. WALKER, Inc. Laidotuvių direktoriai. Daug vietos automobiliams statyti. — 87-34 80th Street Woodhaven, N. Y. 11421, (212) MI 2-4343 ir 2039 Merrick Ave. Merrick, N.Y. 11566 (516) FR 8-0303.

RIMOS IR JUOZO BRUŽŲ vienintelė lietuviška siuntinių įstaiga didžiajame New Yorke, atlieka visus patarnavimus sudarant siuntinius ir užsakant kitas dovanas į Lietuvą. Greitas patarnavimas — žemos kainos. 370 Union Ave., Brooklyn, N.Y. Telef. EV 4-4952

JOHN ORMAN AGENCY / Insurance - Real Estate. Namų pirkimo, pardavimo ir visais reikalais kreipkitės į mūsų įstaigą. Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių (Income Tax) pareiškimai. — 110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418; tel. VIrginia 6-1800.

ANDRIUS ARMONAS, statybininkas — Long Islande stato įvairaus dydžio naujus namus, kuriuos galima tuoj įsigyti. Priimam užsakymus pastatyti pagal pirkėjo pageidavimus ant mūsų arba pirkėjo žemės. Statybą atliekam sąžiningai pagal susitarimą už labai prieinamą kainą. Tel. (516) AN 1-2864.

VYTAUTAS BELECKAS, sav. Winter Garden Tavern. 1883 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227, EV 2-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia ir Albertas Radžiūnas, sav. 36-38-40 Stagg St. Brooklyn, N.Y. 11206; ST 2-5938.

JUOZO ANDRUŠIO Real Estate, Insurance. Apraudimas gyvybės, namų, automobilių, baldų ir k. Namų pardavimas, apdraudos, Income Tax užpildymas, Mutual Funds—pinigų investacijos. Kasdien nuo 9 iki 8 val.; šeštadieniais iki 6 v. pp. 87-09 Jamaica Ave., Woodhaven N.Y. 11421; VI 7-4477.

S & G MAISTO KRAUTUVĖ. Antanas Vaitkus, vedėjas. 84-09 Jamaica Ave. Woodhaven, N.Y. 11421, VI 9-5077; 340 Grand St. Brooklyn, N.Y. 11211, ST 2-4329. Papigintom kainom priimame užsakymus vestuvėms ir pobūviams. Pristatom į namus liet. skilandžius, sūrius. We take all orders special price for Weddings and Parties. Home-made Bologna. • Trečia nauja, moderniška krautuvė atidaryta 84-04 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. — VI 9-5077.

SUPERIOR PIECE GOODS CORP. 200 Orchard St. New York, N.Y. 10002, AL 4-8319. Vilonės medžiagos jūsų artimiesiems—importuotos ir vietinės. Vilonės medžiagos kostiumams, paltams ir suknelėms. Taip pat šilkinės, maišytos, spalvotos, lovoms užtiesalai, vilonės skaros ir šalikai—geriausios rūšies pigiausiomis kainomis. Specialus patarnavimas paruošiant pakietus į Europą. Užeikite ir įsitikinsite!

C. A. VOKEČ — LIETUVIS ADVOKATAS — 41-40 74th Street Jackson Heights, N. Y. NE 9-6620.

ANTANAS J. ŠAVELSKIS — lietuvis advokatas — 80-30½ Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. 11421; tel. 849-1060, namų TW 7-3061 (nuo 9 r. iki 9 v.)

VYTAUTAS MAŽELIS, fotografas — vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus), portretūra, meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai. 422 Menahan St. Ridgewood, N.Y. 11237; Tel. HY 7-4677.

NEW YORK — **Lietuvos atsiminimų radio valanda** šeštadieniais nuo 5 iki 6 val. WEVD 1330 kil. 97.9 mg. FM. Direktorius dr. Jokūbas J. Stukas, 1016 Schleifer Rd. Hillside, N.J. 07205; tel. 201 - 289-6878.

NEW YORK — **Laisvės žiburys,** lietuvių ir anglų kalbomis sekmadieniais 9-10 val. ryto WHBI 105,9 FM banga. Vedėjas Romas Kezys, TW 4-1288, 62-15 69th Pl., Middle Village, N.Y. 11379.

Tel. (212) 497-8865

Alfa Jeweler

A. ŪSELIS

Garantuotas laikrodžių taisymas

Aukso, platinos žiedai su deimantais • Viso pasaulio įvairūs laikrodžiai • Puikūs importuoti indai • Įvairūs papuošalai moterim.

Charm Beauty Shoppe

REGINA ŪSELIENĖ — Tel. 497-8865

Pusmetinis sušukavimas. Kirpimas. Stilizavimas. Plaukų dažymas

267 St. Nicholas Ave., Ridgewood, N.Y.

DEXTER PARK PHARMACY

Wm. Anastasi, B. S.

77-01 JAMAICA AVENUE

(Cor. 77th Street)

Woodhaven, N.Y. 11421

WE DELIVER

MIchigan 2-4130

Tel. (212) 441-3110 / 896-7743

BESTWAY TRAVEL AGENCY

Kelionės plačiame pasauly

WILLIAM R. BEST

84-14A Jamaica Avenue

Woodhaven, N. Y. 11421

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS

CAPE COD - OSTERVILLE

KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS PLIAŽO — GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE

JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655

Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros pliažas (7 minutės pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Vila AUDRONĖ jau atidaryta ir priima svečius. Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĘ, Osterville, Cape Cod, Mass. 02655; *telef. 428-8425* — Mrs. Marija Jansonas.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

DARBININKAS 910 WILLOUGHBY AVE. BROOKLYN, N. Y. 11221

Editorial Office GL 5-7281 • Business Office GL 2-2923

THE WORKER (Title Copyright) by FRANCISCAN FATHERS

Eina nuo 1915 metų.

1951 sujungė AMERIKĄ, LDS organą DARBININKĄ ir LIET. ŽINIAS

Second-class postage paid at Brooklyn Post Office

Published semi-weekly except holiday weeks and July and First week in August when published weekly.

Prenumeratos kaina $8.00 — Subscription per year $8.00

Laikraštį tvarko REDAKCINĖ KOMISIJA.

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taiso savo nuožiūra. Nenaudoti straipsniai saugomi ir grąžinami autoriams prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Savaitė pavergtiesiem prisiminti

Prieš dešimt metų tame pačiame liepos mėnesy JAV kongresas, abiem jo dalim sutarus, nutarė įpareigoti Amerikos prezidentą kasmet vieną liepos mėnesio savaitę skelbti **Pavergtų tautų savaitę.** Ir taip daryti tol, kol visos pasaulio pavergtos tautos bus gavusios ar susigrąžinusios laisvę ir nepriklausomybę. Taigi šiemet Pavergtų tautų savaitė skelbiama ir minima jau dešimtą kartą.

Tokį savo mostą JAV kongresas parėmė faktu, kad komunistinė Rusija, nuo 1918 metų pradėjusi vesti imperialistinę politiką, tiesiogine ar netiesiogine agresija yra sunaikinusi daugelio tautų nepriklausomybę, gi kitoms sukliudžiusi tautinės nepriklausomybės pasiekti.

Dokumente nurodytos ir ryškiosios komunistinės Rusijos agresijos aukos, nors sąrašas galėtų dar pasipildyti. Štai aukos ta eile, kaip tame dokumente surašyta: Lenkija, Vengrija, Lietuva, Ukraina, Čekoslovakija, Latvija, Estija, Bielorusija, Rumunija, R. Vokietija, Bulgarija, Kontinento Kinija, Armenija, Azerbeidžanas, Gruzija, Š. Koreja, Albanija, Tibetas, Kazokija, Turkestanas, Š. Vietnamas, Idel-Uralas ir kitos.

Savo teisę tuo reikalu kalbėti JAV kongresas veda iš to, kad tokia Rusijos politika yra pavojinga JAV ir viso pasaulio dar laisvų tautų saugumui, ardo taikų bei natūralų tautų sugyvenimą ir tokiai daugybei pasaulio gyventojų atima galimybę naudotis pagrindinėmis žmogaus teisėmis bei laisvėmis.

Ir čia jau aiškus ir Savaitės tikslas: kasmet atitinkamu būdu priminti ir prisiminti, kad tokia daugybė tautų dar neturi galimybės pasinaudoti apsisprendimo teise, kad visos eilės tautų apsisprendimas buvo sumindžiotas brutalia okupacija, kad pavergtieji galėtų išgirsti ir sužinoti, jog Amerika kartu su jais trokšta laimingos atomazgos — kad jie būtų laisvi ir nepriklausomi.

Tokia yra teorija ir kilnūs norai, kurių įgyvendinimas kada tik užsimanysi net Amerikai neįmanomas. Bet labai gerai, kad tokios rūšies oficialus Amerikos pasisakymas galėjo atsirasti. Kada nors jis gali būti labai reikalingas.

Žinotina ir niekad nepamirština, jog tradiciniai suprantamos laisvės ir nepriklausomybės Lietuvai sugrąžinimas yra labai sudėtingas socialiniai-politinis procesas, kurio ne visas sudedamąsias dalis galima iš karto pamatyti, nes jos keičiasi aplinkybėms besikeičiant. Niekas negali ginčyti, kad aplinkybės keičiasi. Niekas negali tvirtinti, kad tos aplinkybės visada keisis tik Rusijos naudai. Čia yra mūsų vilties pati stipriausioji šaknis.

Priklausydami laisvės netekusiai tautai, Pavergtų tautų savaitės proga atnaujinkim savo ryžtą laisvėe susigrąžinimo siekti nesiblaškydami ir ne visomis priemonėmis, kurios tik galvon užplūsta, bet tik tomis, kurios esamu momentu yra pačios veiksmingiausios. Mažiausiai veiksminga priemonė šiandien yra tuščias barškinimas keptuvėm, bet niekad mūsų sąlygose nebus perdaug tų pastangų, kurių reikia mūsų augančios kartos lietuviškajai gyvybei ugdyti. Ta kryptim ir pasirikiuotina.

Romuvos apgulimas

J. LUKOŠIUS

Taip galima būtų pavadinti tautiečių mases, kurias sutraukė į Romuvą įvairūs Vokietijos Lietuvių Bendruomenės ir Vasario 16 gimnazijos renginiai birželio 13-15. Pilies kieme ir parke stovėjo apie 100 eiklių-jų žirgelių — įvairių markių automobilių. Tiek karietų, tur būt, nesuvažiuodavo nė senaisiais laikais į medžiokles ir kitokias didikų ruošiamas pramogas, kai Rennhofo pilį valdė senieji jos savininkai.

Birželio 13 d. 7 val. vak. prasidėjo suvažiavimas-seminaras Vokietijos Lietuvių Bendruomenės darbuotojų, daugiausia apylinkių valdybų pirmininku ir kitų vadovų, Krašto valdybos įgaliotinių prie įvairių Vokietijos kraštų arba landų ir vargo mokyklų mokytojų. Visi buvo apnakvydinti ir pavalgydinti. Nakvojo Huettenfeldo ir kaimyninio Lorscho viešbučiuose, o maitinosi gimnazijos valgykloje.

Suvažiavimas-seminaras buvo darbingas. Jį atidarė Kr. valdybos vicepirmininkas kun. Br. Liubinas, sekretoriavo jos sekretorė Ona Bartusevičienė. Po valandos pirmininkavimą perėmė Kr. valdybos pirmininkas inž. Jonas K. Valiūnas.

Pirmasis posėdis tęsėsi beveik iki vidurnakčio. Dar tą patį vakarą spėjo pranešimus padaryti visų apylinkių atstovai, Kr. valdybos įgaliotiniai ir vienintelė suvažiavime dalyvavusi Memmingeno vargo mokyklos mokytoja Ž. Pagels-Povilavičiūtė.

Birželio 14 Bendruomenės darbuotojai posėdžiavo nuo pat ryto iki vakarienės 7 val. vak., su vienos valandos pietų pertrauka. Pirmas paskaitą-pranešimą skaitė Vokietijos Liet. Bendruomenės valdybos pirmininkas **inž. J. K. Valiūnas** apie Bendruomenę ir jos tikslus. Jis nurodė, kad pradžioje akcentai buvo dedami ant socialinių uždavinių, nors buvo didelis dėmesys kreipiamas švietimui, o taip pat kultūrinei bei politinei veiklai. Sąlygos bendruomeninei veiklai buvo palankesnės, kai tremtiniai gyveno stovyklose ir kituose telkiniuose.

Vienas pagrindinių Bendruomenės uždavinių šiandien yra lietuvybės išlaikymas, ypač jaunojoje kartoje. Daugelis atžalyno nebemoka lietuvių kalbos, o kiti gėdinasi lietuviškai kalbėti. Tai rodo tų asmenų menkavertiškumą. Vokietijoje lietuviai turi gerą vardą, todėl priklausyti lietuvių bendruomenei nėra jokia gėda. Vasario 16 gimnazija yra tolygi vokiečių gimnazijom ir jos absolventai turi lygias teises su tokių pat vokiečių mokyklų absolventais. Savąją gimnaziją turime remti, leisdami į ją vaikus (du kalbėtojo sūnūs ją lanko) ir kitais būdais. Ji gamina bendruomenei jaunąją veikėjų pamainą.

Kr. v-bos vicepirmininkas **kun. Br. Liubinas** skaitė pranešimą apie švietimą ir kultūrinę veiklą apylinkėse. Jis iškėlė sunkumus, su kuriais susiduria lietuviškos ir ypač mišrios šeimos, besistengiančios išmokyti vaikus lietuvių kalbos. Pagrindinė mokykla vokiška. Mišriose šeimose taip pat kalbama vokiškai. Būtų tikras stebuklas, jei tokių šeimų vaikus kas nors išmokytų kalbėti lietuviškai. Vargo mokyklos, kurios prieinamos tik labai mažam vaikų skaičiui, neįstengia padaryti tai, ko tėvai nepadaro. Jos gali tik ten padėti, kur tėvai daro dideles pastangas. Nemaža prie lietuvybės išlaikymo prisideda vaikų vasaros stovyklos. Bet stebuklus padaro Vasario 16 gimnazija — ji vaikus lietuvių kalbos išmoko.

Kultūrinės veiklos galimybės apylinkėse labai ribotos, tačiau kur yra veikėjų, ten galima šį tą padaryti. Kai kurios apylinkės turi knygynėlius, suruošia pobūvius su kultūrinėmis programėlėmis, įvairius minėjimus, leidžia laikraštėlius. Dėl pastarųjų reikalingumo ir naudingumo pranešėjas iškėlė labai rimtų abejonių, ypač dėl tokių, kurie panaudojami įvairiem ginčam. Jais bereikalingai sklaidomos bei eikvojamos negausios jėgos.

Trečiasis pranešėjas buvo Kr. valdybos narys jaunimo reikalam stud. A. **Šmitas.** Jis kalbėjo apie lietuvių jaunimo problemas ir veiklą. Vakarų Vokietijoje turėtų būti apie 600 jaunų lietuvių nuo 16 iki 30 metų, tačiau lietuviškame gyvenime tesireiškia apie keliasdešimt. Per 300 lietuviškojo atžalyno narių yra nutautę. Dėl to jis kaltino besivaidijančius politikierius, supainiojusius lietuvybės sąvoką. Bet išvardindamas nutautėjimo priežastis, pranešėjas suminėjo lietuvių tėvų nesusipratimą, kurie, patys silpnai temokėdami vokiečių kalbą, stengiasi su vaikais kalbėti vokiškai, tuo pačiu gadindami jų lietuvių ir vokiečių kalbas. Antroji priežastis — mišrios šeimos, kuriose kalbama tik vokiškai. Išimtys labai retos. Vienintelis būdas pasipriešinti vaikų nutautimui tai pasiuntimas jų į Vasario 16 gimnaziją.

Vokietijoje veikia jaunimo organizacijos — Lietuvių studentų sąjunga, ateitininkų studentų ir moksleivių sąjungos, skautai, Evangelikų jaunimo ratelis. Daugumos jų veiklos plotas tik Vasario 16 gimnazija. Nesimokančiam jaunimui organizacijų neturime. Chicagoje įvykusio Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso metu buvo nutarta kiekviename krašte prie Lietuvių Bendruomenių steigti jaunimo sekcijas. Tokia sekcija įsteigta ir Vokietijoje. Ją sudaro 10 organizacijų. Jaunimo sekcija išvystė gyvą veiklą: pradėjo leisti Jaunimo Žodį, suruošė kelis jaunimo suvažiavimus. Tačiau viso lietuviškojo Vokietijos jaunimo sąrašo iki šiol dar nepasisekė sudaryti. Ir viena kita apylinkė jau yra suorganizavusios jaunimo sekcijas, kurių pirmieji žingsniai yra džiuginantys.

Numatoma perorganizuoti prie Kr. valdybos veikianti jaunimo sekcija. Jos naujasis statutas jau ruošiamas.

Kreipėsi į apylinkių vadovus, prašydamas paramos jaunimui, ir įspėjo, kad "jūsų visų darbas yra be ateities ir beveik be prasmės, jei neįstengsite pritraukti jaunimo". Siūlė organizuoti jį į sporto klubus, steigti muzikos kapelas, tautinių šokių grupes, paskatinti būti vargo mokyklų mokytojais ir t.t. Artimiausi Jaunimo sekcijos užmojai: dar šiemet sušaukti Romuvoje buv. Vasario 16 gimnazijos mokinių suvažiavimą, ateinančiais metais suruošti dešimties dienų Europos lietuvių jaunimo suvažiavimą, kuriame bus kviečiami dalyvauti jaunieji užjūrio lietuviai.

Kr. valdybos iždininkas J. **Barasas** susirinkusiems aiškino organizacinės veiklos techniką apylinkėse. Būdamas ilgus metus Vokietijos Liet. Bendruomenės v-bos nariu, jis geriausiai žino, kaip nenoriai apylinkių vadovai pildo statutinius reikalavimus. Tai parodė ir praėjusieji rinkimai į Kr. tarybą. Todėl jis patarė visiem gerai įsiskaityti į statutą ir jį vykdyti. Toliau jis aiškino svarbiausius statuto straipsnius.

Labai svarbu, kad apylinkių vadovai palaikytų tamprų ryšį su nariais ir kitais tautiečiais. Narių susirinkimai yra vieta, kur gimsta svarbiausi sumanymai, todėl reikia pasistengti, kad nariai būtų aktyvūs susirinkimų dalyviai, o ne pasyvūs stebėtojai. Susirinkimam vadovauti reikia mokėti ir jiem rūpestingai pasiruošti. Kaip kviečiami ir pravedami susirinkimai apylinkėse, nustato statuto 14-20 str. Galima paprašyti Kr. valdybą atsiųsti savo atstovą, pasikviesti Tarybos narį ar šiaip žymesnį asmenį. Apie įvykusius susirinkimus ir kitus renginius reikia pranešti Kr. valdybai, parašyti korespondencijas Informacijom. Į apylinkių renginius kviestini ir ne nariai. Tam tikslui reikia turėti visų apylinkės ribose gyvenančių tautiečių sąrašas. Privalu pasistengti įvykdyti narių susirinkimų nutarimus.

Nereikia užmiršti ir piniginių reikalų. Svarbu yra tvarkingai vesti finansinę atskaitomybę. Apylinkės iždui praturtinti galima ruošti loterijas, kreiptis į Vokietijos kraštų vyriausybes paramos kultūriniam renginiam ir t.t. Vokiečiai noriai skiria lėšų vargo mokyklom, padeda suruošti vaikų stovyklas, įsigyti knygų, muzikos plokštelių, instrumentų, tautinių drabužių ir kitų kultūrinės veiklos priemonių.

Po pranešimų prasidėjo pasitarimai -diskusijos, kuriom vadovauti išrinkti Bonos-Koelno apylinkės pirmininkas K. Dikšaitis ir Dortmundo apyl. sekretorius E. Lukošaitis. Pasitarimuose dalyvavo didelis darbuotojų skaičius. Buvo padaryta įtaigų dėl Bendruomenės statuto peržiūrėjimo, dėl naujųjų repatriantų iš Lietuvos informavimo pereinamojoje Friedlando stovykloje apie Vokietijoje veikiančią Lietuvių Bendruomenę ir Vasario 16 gimnaziją, dėl vargo mokyklų organizavimo ir vaikų į jas verbavimo ir t.t. Kai kurie kalbėtojai išreiškė nepasitenkinimą per aštria vadovaujamų organų kritika, išsigimstančia į šmeižimą, ir asmeninius ginčus, vykdomus per savo leidžiamus biuletenius. Bocholto apylinkės atstovas Rožė pasiūlė centrinį Vasario 16

(nukelta į 4 psl.)

Vokietijos Lietuvių Bendruomenės darbuotojų suvažiavimo—seminaro dalyviai

P. KLIMAS

VOKIEČIŲ OKUPACIJA LIETUVOJE 1915 m.

(6)

Vokiečiai greitai pamatė, kaip nelengva maitinti Vilnius ir kaip sunku iš žmonių ko skelbimais arba rekvizicijomis išgauti. Dėl visokių sumetimų jie buvo aklai izoliavę Vilnių nuo krašto ir uždėjo griežtą "Sperre" bet kokiam žmonių judėjimui. Kiek vėliau ta akla maišo priemonė Vilnių marinte išmarino. O kai visi Komitetai jau spalių mėnesio pradžioj tą bado šmėklą ėmė pranašauti, oberburgermeisteris sutiko leisti organizuoti maisto pristatymą į Vilnių. Šita "malonė" Lietuvių Komitetui pravertė minėtai žvalgybai padaryti. Iš tos pačios malonės teko man patapti vienu iš tų žvalgų.

IŠKELIAUJANT IŠ VILNIAUS

Kuo vadovavosi Komitetas, parinkdamas žvalgus, man nėra žinoma. Mažiausia, be abejonės, mūsų pirkliškais gabumais. P. Bugailiškis gavo Žemaičius, p. Dovydaitis Suvalkijos šiaurę, o aš Sūdavų pietus ir Vilniaus panemunę. Matyti, ne be reikšmės čia buvo buvęs mūsų kilimas iš tų barų.

Kun. Dogelis, kruopštus nenuilstamas Komiteto sekretorius, išdirbo mums programą. Be visokių politinės nuotaikos informacijų, Komitetas norėjo, kad mes ištirtume ūkį, pramonę ir prekybą, visuomenės gyvenimą ir Lietuvių Komiteto skyrių veikimą. Kiekvienas iš tų punktų buvo paskirstytas į keletą klausimų, kurių išviso buvo net 32. Bet ypatingo dėmesio reikėjo kreipti į pasilikusias krašte šviesuomenės pajėgas, nes jų mobilizacija dabar buvo reikalinga naujam darbui, naujai kūrybai visose srityse.

Man išrūpintas pasas (Ausweis), oberbuergermeisterio pasirašytas liudijo, kad aš esu jo (ne Lietuvių Komiteto) įgaliotas pristatyti Vilniaus miesto gyventojams visokios rūšies maisto. Vokiškas pedantizmas reikalavo, kad viskas būtų tiksliai nurodyta. Taigi, aš galėjau su tuo popieriu gabenti javų, miltų, žirnių, bulvių (koks klasifikacijos tobulumas!), vaisių, daržovių, sviesto, kiaušinių, sūrio, pieno, silkių, mėsos; gyvų gyvulių ir . . . malkų (šio maisto, matyti, irgi jau trūksta). Tame pat pase buvo įspėta kariuomenė laisvai mane praleisti ir, reikalui esant, teikti man globos ir pagalbos. Antroj to taip rūpestingai surašyto popierio pusėje buvo pora įsidėmėtinų pastabų vokiečių ir lenkų kalbomis (iš "perlinio" manifesto!). Aš turėjau kiekvieną šeštadienį ligi 6 valandos vakaro raštu pranešti oberbuergermeisteriui, kiek ir kokių produktų esu pristatęs į Vilnių. Kitaip — leidimas būsiąs atimtas. Toliau, berods, storesnėmis raidėmis buvo atspausdinta, kad tas leidimas ir be to kiekvieną valandą gali būti atimtas. Bet, kaip visada, gyvenimas pasityčioja iš perdidelio pedantizmo: nei aš laikiau šeštadienio, nei gabenau tų miltų ar malkų, nei niekas man neatiminėjo to griežtojo vokiškai lenkiško popierio . . .

Kadangi tasai leidimas turėjo galios nuo spalių 13 dienos tik ligi lapkričio 1 d., gaišti nebuvo kada, ir spalių 15 dieną aš jau buvau išsirengęs kelionei.

Be šito oficialaus paso, aš turėjau ir kitokį, kurio aš nerodžiau kam nereikia. Šisai buvo išduotas paties Komiteto su pirmininko A. Smetonos ir sekretoriaus kun. Dogelio parašais. Jo turinys buvo toks: "Lietuvių Draugijos nukentėjusiems dėl karo šelpti Komitetas šiuo liudija, jog Petras Klimas įgaliotas yra lankyti Draugijos skyrius, jiem padedant rankioti žinias apie ūkio ir apskritai vietos gyvenimą ir kultūros stovį, drauge su skyrių valdybomis bendrai tartis dėl mokyklų steigimo, dėl nuo karo nukentėjusių žmonių globojimo ir iš viso dėl reikalų, kuriais rūpinasi Draugija". Tas liudijimas platus, bet atsargus buvo, taip pat spalių mėn. 13 dienos.

Pasiruošimo būta, berods, nekažin kokio. Daugiausia rūpėjo pritaikinti savo išvaizda oficialiam uždaviniui. Kad lašinių ar bulvių pirklys neatrodytų įtariamas, reikėjo bent tinkamai pasitepti ir pasikaustyti batai, juoba užsimauti kokia kepurė, kuri nekliudytų maišo per petį užsimesti. Kadangi geležinkelis dar nebuvo pataisytas ligi Lentvario, o Vilniaus prieyrimai nedavė vilties gauti arklių, teko atsisakyti nuo perdidelio bagažo, Maža valizėlė ant kupros pririšta su mėsos ir žuvies konservais iš Komiteto sandėlių, dar pora dėžučių kondensuoto pieno ir skardinė šokolado atrodė net perdaug, pagalvojus apie oberbuergermeisterio misiją. Atsargumas taip pat patarė įsiūti pinigus į pamušalą, o juoba giliau paslėpti žemėlapį su užrašų sąsiuviniu.

Anksti rytą, spalių 15 dieną kai visi dar miegojo, bet jau buvo pasibaigusios "policijos valandos", abu su Bugailiškiu ištraukėme kaip į kokį šiaurės polio typinėjimą. Prie mudviejų prisidėjo dar p. Smilgevičius grįždamas į savo dvarą Žemaičiuose. P. Bugailiškiui pasisekė dar pirkliškiau negu man įsitaisyti į kažin kokias šoferio šikšnas. Būtų buvę daug juoko šitaip lašiniais patapus, jei ne šnipų dalios šmėkla, kuri tykojo už visų užkampių.

Į TRAKUS

Vieškelis buvo rusų ir vokiečių kariuomenės išmaltas ir išdaužytas kaip dar niekuomet turbūt jis nebuvo buvęs. Geras varsnas paėjėję už miesto, susitikome vokiečių "aruodų" (taip žmonės praminė gurguolės vežimus) ir sumanėme pasiprašyti, kad pavežintų. Ir vienas ir kitas atsisakė. Kareiviams buvo uždrausta susidėti su civiliniais. Bet tai jų dalykas. Todėl dar pamojome mus pavijusį prekių automobilį. Šoferis apsidairė, sustojo, bet pareikalavo penkių markių. Be to, įspėjo, kad jis mus išlaipins prieš Lentvarį, kad nieks nepamatytų jo nusižengimo. Tą sąlygą priėmę, visi trys sulindome po brezentine būda tarp visokių padramaizgų. Buvome bepradedą jau svarstyti garsios vokiečių disciplinos ir dorybės puolimą, kai jis pasileido mus per duobes trankyti, tikrai kaip papirktas.

Tuo būdu nepastebėję pralėkėme pro Panerių dvarą, kur Vilniaus vyskupai ne tiek maldų prikalbėjo, kiek žuvų priveisė. Nušniokštėme ir per tą išretėjusią dabar girią, kur prieš šimtą metų garsusis Piekarskis, patarnavęs pas mūsų magnatus ir įgijęs poniškų manierų, pasidarė nepergalimos plėšikų gaujos vadu. Nepamatėm pro tankų brezentą nė tos koplytėlės, kuri, pasak žmonių, buvusi pirmoji dar pagoniškoj Lietuvoj ir kurią, matyti, dėl to taip rūpestingai naujino kunigaikštienė Gabrielė Oginskienė. Pagaliau nespėjome susikaupti net toj vietoj, kur 1831 metais buvo taip nelemtai rusų ištaškyti improvizuoti Gelgaudo pulkai.

Tik pasijutome, kaip per neštines, besą prie Lentvario. Čia ant kelio radome žmonių kaip didžiausioj mugėj. Tatai buvo begrįžtą pabėgėliai, kurie laukė traukinio jau antra ar trečia diena ir po dangum apsigyveno su daiktais, vaikais ir ligoniais. Tačiau traukiniai buvo kariuomenės užimti ir mes net nesiryžome laukti kaip tie perdėtos vilties nabagai. Suruošėme čia tiktai kryžkelės puotą iš arbatėlės be cukraus (jau nebebuvo), ir aš nuklumščiau į Trakus, o Bugailiškis ir Smilgevičius pasuko į Vievį — visi "per pedes apostolorum".

Kažin koks keistas dabar pasirodė sodžius! Nejauki tyla jį lyg numarino. Trobos tuščios, apardytos. Vos porą moterėlių pamačiau laukuose bulves berausiant, vieną arklį prakaulį ir karvę nepastovinčią. Nesutikau nė vokiečių "aruodų", nes čia, matyti, nebebuvo ko semti.

Šalia kelio apkasai buvo tik greitomis išrausinėti, neapšaudyti. Pats mūšių ruožas ėjo per Trakų miestą.

Jau Karaitų keliu eidamas, pajutau šiltą kovų kraują. Apkasų apkasais išknaisiota, išgriauta, išplėšyta ta Vytauto numylėtoji būstinė buvo gavusi didelį smūgį. Atrodo lyg teutonai, kurie pirmieji buvo ją puolę dar XIV amžiuje, dabar ją pribaigė. Maršalo Gotfriedo Lindeno nepasisekimai kelis amžius nedavė miegoti jo ainiams. Taip pat kiti Trakų griovikai— kaip ir 1655 metų rusai — čia dabar be jokios pagarbos buvo išknaisioję jos pamatus, kalnelius ir gatves. Triamžiai Bernardinų vienuolyno mūrai, kuriems buvo lemta pavirsti kitokių atgailininkų pastoge, dabar rodėsi dar niauresni, savo apdegusiomis ir prakiaurintomis sienomis netesėdami duoti prieglaudos net skurdžiam gyviui.

(Bus daugiau)

MANIFESTAS PAVERGTŲJŲ REIKALU

Pavergtųjų Tautų Bičiulių Amerikoje sambūrio pirmininkas Christopher Emmet ir Pavergtųjų Europos Tautų Seimo pirmininkas Jozef Lettrich paskelbė 1969 metų Pavergtųjų Tautų Savaitės manifestą, kuriame primena 1959 metais J. Valstybių Kongreso priimtą nutarimą (Public Law 86-90), paskyrusį kiekvieno liepos mėnesio trečiąją savaitę prisiminti pavergtų tautų padėčiai ir joms priklausančių laisvių bei teisių grąžinimo būtinumui. Manifeste pareiškiama:

"Sovietų įsibrovimas Čekoslovakijon 1968 metų rugpiūčio mėnesį ir vadinamosios Brežnevo doktrinos iškėlimas dar kartą visu ryškumu pabrėžė šimto milijonų Rytinės Vidurio Europos gyventojų apsisprendimo bei pagrindinių laisvių reikalą. Čekoslovakijos tragedija sudramatino šių laikų Europoj glūdintį nepastovumą, įsišaknijusį tarp vis dar nesutvarkytų Antrojo Pasaulinio karo padarinių. Brežnevo doktrina paryškino ir taip jau akivaizdų liūdną faktą, — įtvirtinimą valdžioje nepopuliarių komunistinių režimų, primestų svetimos valios ir nepaisančių valios tų žmonių, kuriuos jie valdo".

Primena, kad daugiau kaip du dešimtmečius kalbamuose kraštuose vyraujanti Sovietų Sąjungos įtaka tramdo teisėtus tų Europos tautų siekius. O dabar, iškeldama Brežnevo doktriną, Sovietų Sąjunga aiškiai siekia, kad tas jos vienašališkas padėties lėmimas būtų priimtas, kaip galutinis. Ši doktrina teisina agresyvų imperializmą. Sovietų Sąjunga jąja iškelia savo interesus aukščiau už komunistų orbiton patekusių tautų valstybinį suverenumą bei pagrindines žmonių teises.

Ši doktrina,—tvirtinama manifeste, — gali sunkiai atsilieptі ne tik pavergtųjų Europos tautų, bet ir viso laisvojo pasaulio ateičiai. Jeigu ji — ta doktrina — nesutiks tinkamo pasipriešinimo, tai ji gali suluošinti ir pačią Jungtinių Tautų Chartą. Toji doktrina reikalauja, kad visos komunistų partijos automatiškai sektų ir vykdytų Kremliaus įsakymus. Rytinės Vidurio Europos komunistinių valdžių sutikimas su šia sovietine doktrina yra tolygus visiškam tų tautų suvereninių teisių išsižadėjimui.

Išvadinėj manifesto daly laisvosios viso pasaulio vyriausybės kviečiamos įsakmiai pareikšti savo paramą komunistinių valdžių nelaisvėje atsidūrusiųjų tautų apsisprendimo teisei ir tą reikalą laikyti nuolatinio Jungtinių Tautų rūpesčio privalančiu dalyku. Tos vyriausybės taip pat kviečiamos atmesti Brežnevo doktrinos sumetimus bei siekius drauge su jos pretenzijomis į įtakos sričių principo bei esamosios Rytų ir Vidurio Europoje padėties įteisinimą. (Elta)

DĖL VASARIO 16 AUKŲ

LAIŠKAS REDAKCIJAI

"Naujienų" redakcijai atsisakius, malonėkite Jūsų laikraštį įdėti šią informaciją:

Atsiremdamas į Los Angeles mieste leidžiamo laikraštuko "Lietuviai Amerikos Vakaruose" informaciją, "Naujienų" dienraštis Chicagoje paskelbė kelis vedamuosius, kaltindamas Los Angeles frontininkus už Vasario 16 minėjimo metu tariamai neteisėtą pinigų "iš geraširdžių lietuvių" rinkimą ir jų pasisavinimą.

Visus geros valios lietuvius, "Naujienų" ir kitų laikraščių skaitytojus norime supažindinti su tikraisiais faktais:

1. Kaip visada praeityje, taip ir šiais metais, LFB Los Angeles sambūris Vasario 16 aukas rinko atskiru sąrašu. **Nė vienas žmogus, nepriklausąs šiam sambūriui, nebuvo paprašytas aukoti frontininkų sąrašu.** Savo iniciatyva keleri metai į šį sąrašą įsijungia vienas nefrontininkas (paprastai su 10 dol. auka). Taigi **visi** (su viena išimtim") "geraširdžiai lietuviai", kurių "Naujienos" taip gailisi, yra ne kas kitas, o Los Angeles frontininkai.

2. Los Angeles frontininkai sudaro labai mažytį visų Los Angeles lietuvių nuošimtį, bet **kasmet sudeda apie trečdalį visų Vasario 16 aukų.** Taigi daugiausia aukoję Los Angeles lietuviai "Lietuviai Amerikos Vakaruose" laikraštuko ir "Naujienų" dienraščio labiausiai buvo apšmeižti.

3. Los Angeles frontininkai šioje spaudoje pristatomi kaip Alto ir Vliko griovikai. Tikrovėje, palyginus Los Angeles Vasario 16 minėjime dalyvavusių frontininkų ir nefrontininkų santykį, **frontininkai Altui suaukojo apie 70 proc. ir Vlikui apie 700 proc. daugiau už kitus aukotojus.**

4. LFB Los Angeles sambūrio valdyba **visas surinktas aukas** pasiuntė toms institucijoms, kurioms aukotojai buvo jas skyrę: Tautos Fondui, Rezoliucijoms Remti Komitetui, Lietuvių Fondui ir Altui. Iš surinktų pinigų sau nė cento nepasiliko.

Valdybos vardu, gerbiamas Redaktoriau, reiškiu tikrą pagarbą.

Aleksas Kulnys
LFB Los Angeles sambūrio pirmininkas

ATSAKYMAI TEISINIAIS KLAUSIMAIS

—•—

Adv. Dr. M. ŠVEIKAUSKIENĖ sutiko šiame laikraštyje duoti paaiškinimų ir patarimų teisiniais klausimais Darbininko skaitytojam. Klausiant reikia pažymėti, ar skaito Darbininką. Klausimai siųstini jos adresu: Dr. M. L. Šveikauskas — Attorney-at-Law, Cooperative Bank Plaza, 1864 Centre Street, West Roxbury, Mass. 02132.

PALIKIMAS IR PAVELDĖJIMO MOKESČIAI

Klausimas

Turime dvejus namus: vienus mieste, kitus prie jūros — vasarvietė. Abeji namai mūsų abiejų vardu: mano ir vyro. Santaupos banke taip pat abiejų vardu.

Mano vyras yra už mane 20 metų vyresnis ir turi du vaikus iš pirmosios žmonos. Tie vaikai yra suaugę ir turi savo šeimas.

Dabar klausimas: jei vyras numirtų pirmas, ar aš neturėsiu vargo su jo vaikais? Ar man reikėtų mokėti valdžiai mokesčių, jei nėra testamento? Ar aš galėčiau pinigus tuoj išimti iš banko, kad paskui nebūtų kalbų apie tuos pinigus? Ar privalo mano vyras palikti ką nors savo vaikams, jeigu jiems jų netrūksta?

Mano vyras yra senos išeivijos lietuvis, aš pati esu dypukė, Lietuvoje tarnavusi ministerijoj. **D.K.**

Atsakymas

Niekas negalėtų Tamstai **užtikrinti,** kad, vyrui mirus, neturėsi "vargo" su jo vaikais. Dėl namų: jei jie yra abiejų vardu, kaip vyro ir žmonos, vyro mirties atveju namai tektų Tamstai.

Dėl santaupų: jei vyro vaikai nutartų kreiptis į teismą, kiltų klausimas, ar sutaupyti pinigai buvo vieno vyro ar abiejų "uždirbti ir sutaupyti". Jei pinigai buvo vien vyro, teismas turėtų spręsti, ar vyras "dėjo" santaupas į banką abiejų vardu vien savo "patogumo dėliai", arba norėdamas (intending), kad tie pinigai būtų **abiejų** naudojami, kol vyras dar tebėra gyvas. Sekančios aplinkybės būtų priimamos dėmesin: ar tik vyras, ar abudu "laikė" banko knygutes; ar vien vyras, ar abu "dėjo" pinigus į banką ir "ėmė" pinigus iš banko ir panašiai.

Nežinau, ar Tamsta dirbi, ar dirbai; taip pat nežinau, ar dalis abiejų vardu bankan padėtų pinigų yra Tamstos sutaupyta ar ne. Patarčiau **abiem** sudaryti testamentus. Tada atkristų bet kuri abejonė. Vyrui ar Tamstai mirus, viskas būtų tvarkingai palikta, ir nereikėtų tąsytis per teismus ir turėti nereikalingų išlaidų.

Kitais klausimais: paveldėjimo mokesčius **reikia** mokėti valdžiai (inheritance taxes), ar yra testamentas ar jo nėra. Yra išimčių, pav. nereikia mokėt paveldėjimo mokesčių už namus, kuriuose vedę žmonės gyvena (domicil), jei tie namai yra abiejų vardu, kaip vyro ir žmonos. Už kitus namus, kaip pav. vasarvietę, juos paveldėjus, reikia mokėti mokesčius.

Dėl paveldėjimo mokesčių nuo paliekamų santaupų, — tai priklauso nuo to, kiek tų pinigų yra ir kas juos uždirbo ir pan.

Tamstos vyras neturi teisinės pareigos palikti turto savo vaikams. Tačiau, jei jis nepalieka testamento, kuriame aiškiai pasako, kad jis nieko nepaliekąs savo vaikam, tada paprastai kyla ginčai, reikalai atsiduria teismuose, ir niekas iš anksto negalėtų pasakyti, kaip tie reikalai baigtųsi.

Patariu pasitarti su vietiniu advokatu ir sutvarkyti reikalus, kol dar laikas, kad išvengtumėt vėlesnių nesusipratimų.

UŽUOJAUTOS AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBAI, MIRUS DR. PIJUI GRIGAIČIUI

Mirus ilgamečiui veikėjui ir pirmajam ALT centro valdybos vicepirmininkui dr. Pijui Grigaičiui, buvo gauta eilė užuojautų — telefonu, asmeniškai ir laiškais, ALT pirmininko E. A. Bartkaus vardu ir visai Amerikos Lietuvių Tarybai.

Ypatingai nuoširdžią užuojautą pareiškė JAV senatorius, buvęs Lietuvos užgrobimo tyrinėjimo komiteto narys Thomas J. Dodd. Nuoširdžią užuojautą prisiuntė Atstovų Rūmų narys ilgametis lietuvių draugas Daniel J. Flood, Pa. Širdingą užuojautą prisiuntė lietuvių draugas buvęs senatorius P. Douglas. Ilgoje telegramoje nuoširdžiausią užuojautą pareiškė Latvių Pasaulinės Federacijos pirmininkas prof. P. P. Lejins. Nuoširdžias užuojautas prisiuntė diplomatijos šefas St. Lozoraitis iš Romos, Lietuvos atstovas J. Kajeckas iš Washingtono, Lietuvos generalinis konsulas J. Žmuidzinas iš Kanados, Balfo garbės pirmininkas prel. J. B. Končius, prel. K. Razminas iš Romos, kuris per Vatikano radiją kelis kartus perdavė žinią apie dr. P. Grigaičio mirtį į okupuotą Lietuvą. Asmeniškos ir organizacijų užuojautos plaukia į ALT centrą ir toliau.

ALT valdyba visiem nuoširdžiai dėkoja.

Amerikos Lietuvių Taryba

Liet. Bendruomenės veikloj

Bronius Nainys, JAV LB Centro valdybos pirmininkas, ir Jonas Kavaliūnas, JAV LB Švietimo Tarybos pirmininkas, liepos 2 d. turėjo pasitarimą su Chicagoje apsilankiusu prancūzkonų provincijolu Tėv. Leonardu Andriekum, lietuvių gimnazijos Kennebunkporte atidarymo reikalu. Bus dedamos pastangos šiemet uždarytą gimnaziją vėl atidaryti 1970-71 mokslo metams.

Kun. Jonas Borevičius, S. J., JAV LB Centro valdybos vicepirmininkas, vasarai išvyksta į Elizabeth, N. J. Ten kun. Borevičius be pastoracinio darbo susitiks su rytinio pakraščio LB pareigūnais ir tarsis įvairiais Bendruomenės reikalais.

JAV LB Kultūros Fondo leidžiamos Gimtosios Kalbos tolimesniu redagavimu rūpinsis Švietimo Taryba. Šiuo metu yra ieškoma redaktoriaus.

JAV LB Centro valdyba baigia išlyginti trečiojo kultūros kongreso skolas, kurių kongreso rengimo komitetas buvo palikęs net 6500 dol. sumoje. Suinteresuoti asmenys ar institucijos prašomos kreiptis į Centro Valdybos iždininką K. Dočkų, 1901 So. 49th Court, Cicero, Ill. 60650.

JAV LB Centro valdyba pritaria "Jaunimo žygiui už tikėjimo laisvę" ir prašo lietuviškąją visuomenę jį remti. Šiam reikalui pradžiai Centro valdyba paskyrė 100 dol. auką.

JAV LB Švietimo Tarybos paskelbtas moksleivių vajus LB apylinkių yra vykdomas. Švietimo Taryba jau yra gavusi įdomių statistinių davinių, kuriais galės vadovautis, plėsdama lituanistinio švietimo tinklą.

NAUJAS "Į LAISVĘ" NUMERIS

"Į Laisvę" žurnalo naujas numeris jau atspaustas ir šiomis dienomis išsiuntinėjamas prenumeratoriam ir platintojam.

Šio numerio tema: **"Jėgų ir priemonių mobilizacija kovai už Lietuvos laisvę".**

Straipsnių autoriai padaro laisvinimo veiklos apžvalgą ir įvertinimą ir meta žvilgsnį ateitin. Ta tema pasisako šie lietuvių darbuotojai: dr. **A. Klimas** ("Laisvojo lietuvio paskirtis"), **prof. St. Žymantas** ("Mąstykime ir veikime iš naujo"), **dr. J. J. Bielskis** ("Tinkamų laisvinimo veiklai priemonių telkimas"), **dr. P. Pamataitis** ("Organizacinė laisvinimo veiksnių struktūra"), **dr. J. Žmuidzinas** "Aktyvus į laisvės kovą jaunimo įjungimas"), **L. Valiukas** ("Svetimųjų talka kovoje dėl Lietuvos laisvės").

Be minėtų, šiame numeryje dar rašo: V. Volertas, J. Gliauda, dr. Z. Brinkis ir kiti.

Apžvalgoje plačiai ir detaliai rašoma apie Lietuvos okupanto okupacijos įteisinimo siekiančią kultūrinę ofenzyvą išeivijos tarpe, apie Vliko ir LLK-to suruoštą simpoziumą temomis— "Lietuvos laisvės ir laisvinimo koncepcija" ir "Bendravimas su kraštu", apie audringą ir triukšmingą JAV LB Tarybos sesiją balandžio mėnesį Chicagoje.

Visi tie, kurie domisi ir sielojasi Lietuvos laisvinimo reikalais, ras šiame "Į Laisvę" numeryje tikrai daug aktualios ir įdomios medžiagos.

Žurnalą redaguoja Leonardas Valiukas. Prenumeratos mokestis metams — 5 dol. Šis žurnalas išeina tris kartus į metus ir jį leidžia Lietuvių Fronto Bičiuliai. Administratoriaus adresas: Mr. Aleksas Kulnys, 1510 East Merced Avenue, West Covina, California 91790. (žit.)

IV DAINŲ ŠVENTĖS REIKALU

IV dainų šventėje (1971) dalyvauti jau užregistravo: kun. Br. Jurkšas — Prisikėlimo parapijos chorą, Toronto, Canada; muz. Petras Armonas — "Dainavos" meno ansamblį, Chicago, Ill.; muz. V. Mamaitis — Šv. Petro ir Povilo parapijos chorą, Elizabeth, N. J.; muz. Alg. Kačanauskas — Apreiškimo parapijos chorą, Brooklyn, N. Y., ir "Rūtos" ansamblį, N. J. kun. Justas Grabauskas — Šv. Juozapo parapijos chorą, Binghamton, N.Y.: muz. Jonas Beinoris—Šv. Andriejaus parapijos šv. Cecilijos vardo chorą, New Britain, Connecticut; kun. Leonas Zaremba — Aušros Vartų parapijos chorą, Montreal, Canada.

Užsiregistravusiem choram jau siunčiama muz. B. Būdriūno kantata "Lietuvos šviesos keliu". Pageidaujama, kad ir kiti chorai, norį dalyvauti IV dainų šventėj, galimai greičiau registruotųsi. Tuomet iki š.m. rugsėjo 1 galėtume juos aprūpinti kantatos gaidomis.

Laiku gavę gaidas, iki švietimo ir šeimos metų pabaigos chorai dar galėtų suspėti kantatą išmokti ir koncertų bei minėjimų progomis savo vietovėse padainuoti ją visą arba vieną bei dvi jos dalis.

Chorai registruojasi adresu: muz. Petras Armonas, 4538 So. Hermitage Ave., Chicago, Ill. 60609.

Muzikinė Komisija

Lankėsi . . .

(atkelta iš 2 psl.)

Galima manyti, kad tai išimtinis egzempliorius, ištrūkęs iš zoologijos sodo. Bet vienas vokiečių laikraštis taikliai prikišo Vokietijos vyriausybei, kam ji tokios rūšies 'ambasadorius' išleidžia į užsienius vokiečių "kairės" jaunimui reprezentuoti. Keisčiau betgi atrodo, kai randi pranešimą, kad jis kviečiamas į Kubą, pietų ir vidurio Ameriką. Vadinas, jis daros nebe vienas; yra daugiau, kurie pageidauja tokios socialinės moralės asmenų.

Belieka išvada su šypsniu: teisingas buvo Darvinas, siedamas žmogų ir bezdžionę gyminystės ryšiais; tik gal evoliucijos procesas dabar eina atvirkščiai — žmogus išvirsta bezdžione, kurios laukia subezdžionėję draugai kituose kraštuose.

Lietuviai esperantininkų sąjūdy

Tai buvo prasmingas ir gal pirmas šios rūšies įvykis — tarptautinis esperantininkų ir Europos federalistų susitikimas Romoje, saleziečių Pijaus XI vardo institute.

Manifestacija pradėta pamaldom — koncelebracija esperanto kalba, kurioj dalyvavo, kartu su Italijos katalikų esperantininkų sąjungos pirmininku tėvu Albinu Ciccanti, OFM Cap., du lietuviai — kun. Pr. Gavėnas ir kun. M. Burba. Progai pritaikytą žodį tarė tėvas Jacintas Jacobitti, dominikonas, kuris Santa Maria Maggiore bazilikoje kas sekmadienį laiko mišias esperantiškai.

Parapijos salėj vyko susitikimas, kuriame, tarp įvairių atstovų, lietuvių ir Europos žurnalistų bendruomenės vardu sveikinimo žodį tarė tos bendruomenės narys steigėjas kun. Pranas Gavėnas.

'Federico Cesi' vidurinės mokyklos mišrus choras meistriškai atliko "Brolybės giesmę" (Donu al mi vian manon!) ir "Europos federalistų himną" Himno de la europaj federistoj).

Įvykį išgarsino pirmiau piktai atsiliepęs Romos dienraštis "Il Tempo", vėliau šiltai pritardamas Vatikano oficiozas "L' Osservatore Romano", Vatikano bei Italijos radijas ir kiti laikraščiai.

Visam tam reikalui nemažai pasidarbavo mūsų esperantininkas kun. P. Urbaitis, kuris, tarp kita ko, Romos studentam suruošė esperanto kursą ir išleido "Brolybės giesmę" bei "Europos federalistų himną", kurie dabar jau pasklidę laisvam esperantininkų pasauly.

Romanus

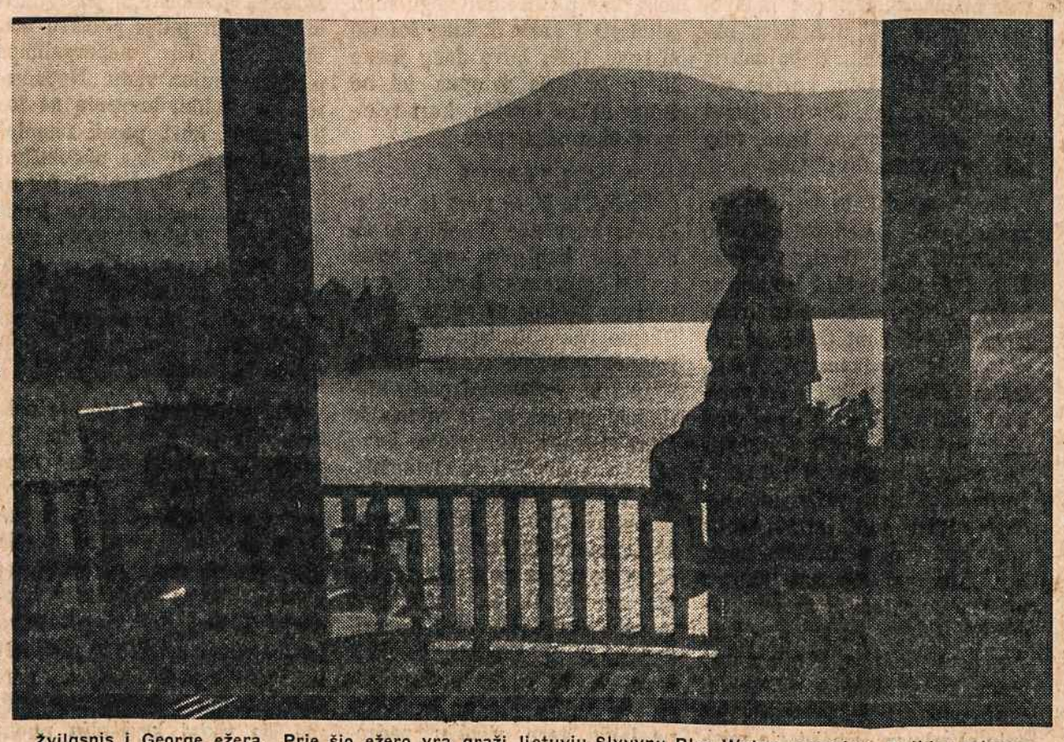

Žvilgsnis į George ežerą. Prie šio ežero yra graži lietuvių Slyvynų Blue Water vasarvietė. Puikios sąlygos praleisti atostogas. Patogu pailsėti vykstant į Kanadą. Nuo New Yorko per 200 mylių. Iš New York Thruway Exit 24, į Northway 87 iki Lake George Village; iš ten 9N keliu 7 myl. į šiaurę. Dėl informacijų kreiptis: Blue Water Manor, Diamond Point, N.Y. Tel. (518) NH 4-5071.

Nuotr. V. Maželio

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS ATSTOVAI KALIFORNIJOJE

Birželio 15-16 Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas inž. Eugenijus Bartkus ir sekretorius dr. Vladas Šimaitis buvo nuvykę į Los Angeles susitikti su Pacifiko pakrančių lietuvių org-cijų veikėjais ir pasitarti ALT kongreso reikalais bei padiskutuoti ALT veiklos.

Los Angeles ALT skyriaus valdybos sukviestame lietuvių atstovų gausiame susirinkime abu ALT centro valdybos pareigūnai padarė pranešimus ir atsakinėjo į gausius veikėjų klausimus. Po klausimų ir diskusijų, pasibaigus susirinkimui, ALT pareigūnai dar ilgai kalbėjosi asmeniškai su visa eile veikėjų, kurie reiškė pasitenkinimą, kad ALT valdyba daro pastangų labiau suartėti su atskirų vietovių lietuviais ir informuoti juos bendrais veiklos klausimais.

Be to, ALT pareigūnai lankėsi Lietuvių Dienų redakcijoje, susitiko su parapijos vadovu prelatu J. Kučingiu, kalbėjosi su Lietuvos generaliniu konsulu dr. J. Bielskiu, aplankė ALT tarybos narę A. Devenienę, dalyvavo Kalifornijos Lietuvių Dienos parengime ir koncerte, kur ALT pirmininkas inž. E. Bartkus pasveikino koncerto dalyvius ir pakvietė į ALT kongresą, įvykstantį Darbo dienos savaitgalyje Detroite. Taip pat aplankė Kalifornijos lietuvių radijo studiją, kur su jos vedėja St. Pautieniene pasidalino savo įspūdžiais ir ALT problemomis.

Amerikos Lietuvių Tarybos centro valdybos pareigūnus globojo ir lydėjo Los Angeles ALT skyriaus pirmininkas inž. V. Čekanauskas. **ALT Biuras**

— **Nelson A. Rockefeller,** New Yorko gubernatorius, maloniai sutiko būti septintojo Amerikos lietuvių kongreso garbės komiteto nariu.

Be anksčiau paskelbtų newyorkiečių, į garbės komitetą taip pat įeina JAV Kongreso atstovai Samuel Stratton ir Frank Horton.

Romuvos . . .

(atkelta iš 3 psl.)

minėjimą ateinančiais metais suruošti Bocholte. Pinigai šiam renginiui vokiečių įstaigų pažadėti. Kai kurie senesni susirinkimo dalyviai pasisakė prieš laiko madą — perdėtą jaunų žmonių kultą, kuris nieko gera neduoda. Baigdamas suvažiavimą, Krašto valdybos pirmininkas J. K. Valiūnas padėkojo visiem už atvykimą ir sugestijas ir pažadėjo pasistengti, kad jos būtų įgyvendintos. Senosios pilies salėje nuskambėjo Lietuvos himno garsai. Po to visi Vokietijos Lietuvių Bendruomenės darbuotojų suvažiavimo dalyviai įsijungė į Joninių iškilmes, kurias ruošė Vasario 16 gimnazija.

Gražiuose Catskill kalnuose
DRUSKONE HALL VASARVIETĖ
atidaroma nuo liepos 1 d.

Puikus maistas. Sveikas kalnų oras. 5 minutės kelio iki baseino. Svečiai priimami savaitgaliais ar ilgesniam poilsiui. — Rašyti:

S. Zagorski
DRUSKONE HALL
Andes, N. Y. 13731
Telef. (914) 676-4661

Didinga jaunimo šventė

Kalifornijos lietuvių jaunimo šventė prasidėjo birželio 28 Sheraton West viešbučio salėje iškilminga vakariene, atžymint Los Angeles jaunimo ansamblio 20-tį. Įžangos žodį tarus Vakarų apygardos pirmininkui Ig.Medžiukui, žodžiu sveikino Lietuvos generalinis konsulas dr. Julius J. Bielskis, raštu: LB Centro Valdybos pirmininkas B. Nainys, Los Angeles miesto meras, Latvijos ir Estijos konsulai, Jadvyga Matulaitienė, muz. J. Bertulis ir kt. Šiuos sveikinimus perskaitė ir toliau meninei programai vadovavo D. Razutytė.

Dainos, išraiškos šokiai

Solo dainomis džiugino naujai iškilęs vietos jaunimo tenoras Vytenis Duda, akomponuojant muzikei G. Gudauskienei. Jis atliko dainas: Sveikinimas jaunystei (žodžiai V. Kevalaitienės kompozicija G. Gudauskienės), Apkeliavau (komp. E. Balsio), Žvejo meilė (Raudonikio). Vydūnas Tumas padeklamavo B. Brazdžionio eilėraštį Taikos dvasia.

Paskutiniu punktu meninėj programoj buvo modernaus šokio judesiais išreikštos mintys, paimtos iš lietuvių tautosakos: Kai du stos, visados. Obuolys nuo obels netoli tekrenta; Oi audžia, audžia mano mergelė . . . Muziką parašė ir akomponavo G. Gudauskienė. Šokius paruošė R. Skiriutė ir juos atlko aštuonios mergaitės. Pagaliau, vakarienei besibaigiant, buvo prapiautas LB jaunimo ansamblio sukaktuvinis tortas, kuriuo buvo visi pavaišinti. Vakarienė baigta šokiais. Dalyvavo daug jaunimo ir vyresniųjų.

Jaunųjų paroda

Birželio 29 d. po sumos šv. Kazimiero parapijos salėje buvo jaunųjų menininkų paroda, kurioje savo darbus išstatė keletas tapyboj besireiškiančių jaunuolių; kai kurie iš jų jau toli pažengę ir atsižymėję, pavyzdžiui, Marius Galiūnas, o ypatingai Rasutė Arbaitė, apie kurios suruoštų kūrinių parodas labai palankiai yra atsiliepę amerikiečiai meno žinovai.

Tautiniai šokiai

Vėliau didžiulėje Civic Auditorijoje Santa Monica vyko dainų ir tautinių šokių programa. Dalyvavo LB Los Angeles jaunimo ansamblio keletas tautinių šokių grupių su jų vyr. vadove O. Razutiene ir grupių vadovėmis: B. Čiurlioniene, O. Gustiene, J. Puškoriene, D. Razutyte, L. Zaikiene ir E. Radveniu; tautinių šokių grupė "Audra", vadovaujama Ingos Tumienės, ir latvių tautinių šokių grupė "Perkonitis", vad. Ilze Lozenicins.

Programa prasidėjo grupių paradine eisena, grojant kompozitoriaus B. Budriūno maršą "Ei jaunyste". Įnešus vėliavas ir sugiedojus himnus, šventę pradėjo jautriu žodžiu LB Tarybos narys B. Brazdžionis. Dar sveikino: generalinis konsulas dr. J. J. Bielskis, JAV LB švietimo Tarybos vardu J. Danis ir Santa Monica miesto vardu vienas iš jos tarybos narių.

Vėl dainos

Mišrus choras, sudarytas iš lituanistinių mokyklų mokinių ir jaunimo ansamblio, atliko keletą dainų: Mano žemė —Lietuva ir Graži tėvyne mano (komp. B. Budriūno), diriguojant pačiam komp. B. Budriūnui; Per tamsią naktelę (St. Šimkaus), Ten, kur žaidžia Nemunėlis (J. Bertulio), Vaikščiojau (J. Žilevičiaus), Mes gynėjai (St. Graužinio), diriguojant O. Razutienei, akomponuojant muzikei G. Gudauskienei; Norėčiau skristi (žodžiai V. Kevalaitienės komp. G. Gudauskienės, jai ir diriguojant, akomponuojant Pakalniškytei.

Tautinius šokius atliko vaikų, jaunių ir jaunimo grupės, vyrų ir mergaičių grupės, taip pat įsijungė ir latvių tautinių šokių grupė. Be minėtų muzikų, dar talkininkavo akordeonu A. Kazakevičius, pianistė O. Barauskienė ir S. Gudauskas (būgnu). Programos pranešėjais buvo Danutė Tuminaitė ir Erdvilas Janulaitis.

Amerikiečių spaudoje

Apie šventę buvo rašoma amerikiečių spaudoje, todėl į ją buvo atsilankę angliškai kalbančiųjų. Į tai atsižvelgiant, galėjo būti anglų kalba plačiau paaiškinta apie vykstančią programą. Buvo ir kai kurių kitų techniškų klaidelių. Bet bendrai imant, šią šventę reikia laikyti pavykusia. Į ją atkreipė dėmesį ir didžioji amerikiečių spauda. Pavyzdžiui Los Angeles Times liepos 2 d. numery įsidėjo šventės metu padarytą jo specialaus foto korespondento nuotrauką ir ta pačia proga patalpino šio laikraščio redakcijos narės Sharon E. Fay straipsnį "Strong Ties Unite Area's Lithuanians".

Ši šventė parodė, kad esame pajėgūs išeiti toliau nei parapijos salė ir kiemas. Ne be reikalo į neseniai rinkimus laimėjusio trečiajam terminui Los Angeles miesto majoro Sam Yorty inauguracijos iškilmes buvo pakviesta ir dalyvavo daugelis visuomeninėj veikloj besireiškiančių lietuvių.

Komitetas

Jaunimo šventei pravesti buvo sudarytas komitetas, kurio nariams teko atlikti įvairius organizacinius darbus. Didelė organizacinio darbo našta teko pakelti ūkinės komisijos nariams: E. Vilkui ir ypač J. Žukui, kuris ne tik daug laiko aukojo ruošiantis šiai šventei, bet ir, parūpinant sales, jų nuomos išlaidas savo pinigais avansavo.

Leidinys

Dar tenka paminėti, kad LB Los Angeles jaunimo ansamblio dvidešimtmečiui atžymėti buvo išleista jo 84 pusl. iliustruota daugybe nuotraukų istorinė apžvalga su PLB valdybos pirmininko St. Barzduko įvado žodžiu, Lietuvos generalinio konsulo dr. J. J. Bielskio, prel. J. Kučingio, B. Brazdžionio ir kit. sveikinimais. Kad šis leidinys galėjo prieš šventę pasirodyti ir būti jaunimo veiklos liudininkas, padėka priklauso visai eilei asmenų, kurie talkino paruošiant: J. Kojeliui, J. Milukui, L. Balvočiui, E. Vilkienei ir kt.

I.M.

JAV, Latvijos ir Lietuvos vėliavos himno metu Los Angeles lietuvių jaunimo ansamblio dainų ir tautinių šokių šventėje birželio 29 Santa Monica Civic auditorijoje. Nuotr. L. Kanto

Dalis jaunųjų lietuviukų šokėjų poilsiauja pertraukos metu

Baltimorės žinios

Lilė ir Juozas Bakerskiai liepos 12 išskrido į Angliją. Ten praleis keletą savaičių atostogų su sūnumi, kurs tarnauja Anglijoje JAV kariuomenėje. Lilė Bakerskienė diriguoja naujai suorganizuotam vyrų chorui "Daina".

Šv. Alfonso C.Y.O. jaunimas turėjo linksmą išvyką į Ocean City, Maryland. Kviečiami parapijos jaunuoliai stoti į šią jaunimo organizaciją.

Suaugusių klubas liepos 19, šeštadienį, 8 val. vak. Šv. Alfonso mokyklos kambariuose ir darže turės baltimoriečių tarpe labai mėgstamą "Crab Feast" parengimą. Be krebsų, bus ir kitų skanumynų.

Juozas Skrickus, gimęs ir augęs Baltimorėje, po sunkios ligos mirė liepos 5. Jis turėjo restoraną Ritchie Highway, Oxbow, netoli Marylando sostinės. Palaidotas liepos 8 Bohemian National kapinėse. Nuliūdime liko motina Veronika, žmona Camille, duktė Diane ir sūnus Paulius.

A. Juškus, lietuvių melodijos radijo valandėlės vedėjas, su šeima išvyko atostogų į Floridą.

Jonas Obelinis

IŠ VISUR

— **Kunigų Vienybės nauja valdyba** išrinkta liepos 8 Marianapoly: pirm. kun. J. Jutt, I vicepirm. kun. St. Yla, II vicepirm. kun. J. Matutis, ižd. kunigas J. Petrauskas, MIC, sekr. kun. V. Zakaras, kandidatais arba patarėjais kun. Z. Smilga, kun. A. Baltrušiūnas, kun. M. Čyvas, kun. P. Shakalis, kun. V. Cukuras.

— **Registracija į moksleivių ir jaunučių ateitininkų stovyklą,** kuri įvyks rugpiūčio 3-7 pas tėvus pranciškonus Kennebunkporte, jau vyksta. Pirmoji užsiregistravusi yra Zita Babickaitė iš Worcester, Mass. MAS rytų atstovybė jai skiria vienerių metų "Ateities" prenumeratą. Registracija baigiasi šio mėnesio 19 dieną. Norį dalyvauti stovykloje prašomi neatidėliojant grąžinti užpildytus registracijos lapus MAS rytų atstovybei. Stovyklos kapelionu bus kun. H. J. Šulcas, kuris dabar yra Anglijoje. Stovykloje taip pat dirbs MAS centro valdybos narės: Laima Gustainytė ir Regina Kryžanauskaitė iš Kanados. Pašnekesiam pravesti yra pakviesti sendraugiai ateitininkai ir kiti savo sričių specialistai.

— **Msgr. Audrys Bačkis,** nunciatūros Ankaroje pirmasis sekretorius, nuo birželio 25 eina Charge d'Affaires ad interim pareigas ligi atvyks naujai paskirtas Turkijai nuncijus š.m. rugsėjo mėn. pirmom dienom. Tam p a č i a m laikotarpiui Msgr. A. Bačkis gavo Vatikano paskyrimą ir visas teises eiti Istambulo Vikariato apaštališkojo administratoriaus pareigas.

— **Pirmą kartą Grandinėlė,** Clevelando tautinių šokių grupė, daug kur pasirodžiusi lietuviams ir svetimtaučiams, atvyksta į rytinį pakraštį — Naująją Angliją. Lapkričio 8 dieną išpildys programą Hartforde, Conn., o lapkričio 9 dieną — Boston, Mass. Parengimų pelnas skiriamas jaunimo stovyklai — Neringai įkurti.

— **K. S. Karpius,** spaudos darbininkas, buvęs pirmasis Alto sekretorius, septintojo Amerikos lietuvių kongreso reikalų Alto pirm. E. Bartkui rašo: "padarykit šį kongresą sukaktuviniu — šiemet sueina 20 m. nuo naujosios ateivijos atvykimo ir pradėjimo naujo gyvenimo šiame krašte. 1949 metais pradėjo atvažiuoti naujieji lietuviai — iš tremties ir įsiliejo į senosios išeivijos gyvenimą".

Amerikos lietuvių kongresas įvyks darbo dienos savaitgalyje, Detroite.

— **Igno Malėno** parengto priešmokyklinio amžiaus vaikam skaitymo knygelė A (Asilas), O (Ožys) ir U (Upė), parašyta **skiemenų** metodu, kurs duoda progos išvengti sunkumų skaitant garsų-raidžių metodu, nes skaitant skiemenimis, šitai juose jau implikuojama. Todėl mokymas skaityti šiuo metodu vaikams darbą gerokai palengvina.

Leidžia LB Kultūros Fondas, kurs mūsų mažiesiems šias knygeles jau suskubs patiekti dar šį rudenį, nes iliustravimas numatytas baigti šią vasarą. O žiemą jau galės naudotis mažyčiai (3-4 m.) paveiksluotomis knygelėmis. Jų kiekvienas puslapis turės po paveikslėlį ir po vieną ar porą sakinių teksto. Žinoma, dar be nosinių ir panašių atributų. Šitai jie patirs, kai bus I-me skyriuje, mokykloje. Mat, negalima šio amžiaus vaikų apsunkinti, duodant visas kalbos prašmatnybes. Beveik visi skiemens dviraidžiai, o žodžiai dviskiemeniai, kad mažyčiam būtų lengvai įskaitomi.

LIETUVOS KANČIŲ MINĖJIMAI

Voluntown, Conn. Birželio 29 LB New Londono apyl. valdyba surengė birželio trėmimų ir Lietuvos kančių minėjimą. Sv. Tomo parapijos klebonas kun. prof. dr. V. Cukuras aukojo ta intencija lietuviškai mišias ir pasakė prasmingą pamokslą. Sugiedota 3 lietuviškos giesmės.

Minėjimas įvyko parapijos salėje. Kun. Cukurui sukalbėjus maldą už kenčiančią Lietuvą, apyl. pirm. A. Giedraitis priminė Lietuvos kančias ir padeklamavo eilėraštį. Jis pristatė kalbėtoją — visuomenininką inž. Vilių Bražėną iš Waterbury, Conn. Šis kalbėjo tema "Ašarų nepakanka".

Anot jo, mums nereikia verkšlenti. Užtenka ir mūsų tautos kankinių ir pavergtų brolių ašarų, kurių tvanuose galima būtų nuskandinti pasaulio sąžinę. Mūsų misija pranešti pasauliui, kiek nukentėjo mūsų tauta, ir priminti, kad toks likimas gresia ir jam, jei mūsų įspėjimų nepaklausys.

Savo ryžtingame žodyje kalbėtojas užsiminė, kad kai kurie ir iš mūsų jau skęsta materializmo baloje. Net ir nemažose kolonijose jau nepajėgiama šios rūšies minėjimuose pripildyti bažnyčių ir salių. Visus ragino dirbti — kiekvienas turime įsipareigoti ką nors nuveikti, tautos laisvei priartinti.

Po paskaitos išklausytas vald. pirm. Alg. Giedraičio pranešimas. Padėkota v-bai (joje buvo dar kun. Cukuras ir El. Kondratienė) už gražią veiklą ir išrinkta nauja: Alg. Giedraitis, El. Kondratienė, M. Pakštys ir V. Mockus.

Jurg. Ežer.

HARTFORD, CONN.

Birželio 15 Hartfordo lietuviai paminėjo lietuvių kančias, vežant juos prieš 28-rius metus į Sibirą, badmirį bei daugelio mirtį.

Tą dieną 8:30 val. per lietuvių pamaldas buvo mišios už ištremtuosius į Sibirą ir kenčiančius okupuotoje Lietuvoje. Prasidedant mišioms, į bažnyčią suėjo su vėliavomis organizacijos: Lietuvos Veteranų S-gos Sabonio Postas, uniformuoti skautai ir skautės, romuvėnai, Švč. Trejybės Lietuvių vyrų klubas, Lietuvių Bendruomenė ir kiti.

Mišias aukojo ir reikšmingą pamokslą pasakė klebonas kun. J. Matutis. Savo pamoksle pažymėjo vežamųjų į Sibirą užkaltuose prekiniuose vagonuose kančias, badaujančius prie nepakeliamų darbų Sibire ir ten daugelio mirtį. Paminėjo ir išvežtąjį vysk. Mečislovą Reinį, kuris, rusų-komunistų nukankintas, mirė Vladimiro kalėjime 1953.

Per mišias giedojo Hartfordo "Aido" choras, vargonuojant ir diriguojant muz. Jurgiui Petkaičiui.

Trimitavo trompetu Petras Petkaitis, muz. Jurgio Petkaičio sūnus.

Pietų metu per "Tėvynės Garsų" lietuvių valandos radiją vedėjas Alg. Dragūnevičius perskaitė Lietuvių Tarybos prezidiumo raštą.

J. Bernotas

— **Amerikos Lietuvių Taryba** Vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui šiais metais antrą kartą paskyrė 5,000 dol. Tokiu būdu 1969 m. Altas Vlikui perdavė 10,000 dol. Iš Alto tokią pat sumą Vlikas gavo ir praėjusiais metais.

MEMMINGEN, VAK. VOKIETIJA

Birželio 22 d. Bendruomenės valdybos minėjimams rengti vadovas Vyt. Bernotas parengė puikią birželio įvykių programą. Scena buvo specialiai papuošta berželiais ir eglutėmis. Fone kabėjo lietuviška vėliava, perjuosta trim grandinėm. Viršum vėliavos skrido didžiulė laisvoji vytis.

Minėjimo žodį tarė jaunimo vadovas Marijus Dresleris, priminė tėvynės kančią ir pratizanų drąsą. Vyt. Bernoto suredaguotame montaže prelegentas deklamavo apie Lietuvą, pasirodė tremtinių šeima prie pakelių koplytėlės, vėliau trijukė atnešė iš beržų sukaltą kryžių, kurį įsmeigė prie kritusio kario kapo. Viena lietuvaitė padėjo gėlių puokštę, o kita vainiką ant kryžiaus. Scenos tolumoje girdėjosi žodžiai ir muzika apie kenčiančią Lietuvą.

Programoje pasirodė Daina Pungitytė ir Kristina Radzevičiūtė, kurios padeklamavo specialius eilėraščius. Tautinių šokių grupė, su papildytu sąstatu, pašoko porą tautinių šokių.

Dainos mėgėjų būrelis šį kartą padainavo 6 dainas: Jaunimo giesmę, Oi, liūdnas, Kur girios žaliuoja, Nurimk, sesut, Miškų gėlė ir Leiskit į tėvynę.

Po padėkos žodžio sugiedotas Lietuvos himnas.

K.A.

NAUJAS LIETUVIS MOKSLININKAS

Zigfridas Vaitužis, kurio tėvai gyvena Litrock, N. Guilford, Connecticut, apgynęs disertaciją Marylando universitete, gavo mikrobiologijos ir biochemijos daktaro laipsnį.

Pradėjęs mokytis Vokietijoje, Zigfriedas Vaitužis baigė New Haveno aukštesniąją mokyklą ir tęsė studijas Connecticuto ir Marylando universitetuose. Dabar jis pradėjo dirbti Marylando universiteto mikrobiologijos fakultete kaip asistentas profesorius.

Jaunajam lietuviui mokslininkui prof. dr. Z. Vaitužiui linkime sėkmės ir gražios ateities.

Visi į

PRANCIŠKONŲ LIETUVIŲ DIENĄ — PIKNIKĄ

KENNEBUNKPORT, MAINE

sekmadienį, rugpiūčio 3 d.

DIENOS PROGRAMA:

11:00 — iškilmingos primicijų mišios, kurias laikys naujasis pranciškonas kunigas tėv. Tadas Degutis, O.F.M.
12:00 — pietūs
4:00 — meninė programa

Pranciškonai nuoširdžiai kviečia visus dalyvauti šioje metinėje šventėje, pabūti su draugais ir pažįstamais, pailsėti atostogų krašte Maine.

LIETUVIŲ SUSITIKIMO ŠVENTĖ — PIKNIKAS

Sekmadienį, liepos 27 dieną

NEKALTAI PR. MARIJOS SESERŲ SODYBOJE, PUTNAM, CONNECTICUT

Dienos programa:

11:00 — Šv. Mišios lietuviškai
12:30 — pietūs, pramogos
Matulaičio Namų apžiūrėjimas
4:00 — 26-tosios Mergaičių Stovyklos užbaigimo programa

Atvykite pabendrauti, pasidžiaugti! Pasikvieskite ir savo artimuosius bei draugus.

Per skautybę — lietuvybei!

SKAUTŲ PASTOGĖJE

Globoja: Lietuvių Skautų Sąjunga

Redaguoja:
ps. Birutė Kidolienė, 94-08 Jamaica Ave. Woodhaven, N. Y. 11421
Tel. HI 1-3894 (Area code 212)

KUR EINI?

Tavęs dažnai klausia mama, sesuo, brolis, draugė. Atsakai labai paprastai ir nerūpestingai — "Į mokyklą, krautuvę, knygyną ar šiaip sau pasivaikščioti". Kasdien matai tuos pačius namus, dažnai tie patys veidai sutinkami. Nukeliauji tam tikrą nuotolį ir vėl grįžti atgal.

Tu, sese, aš ir visi mes keliaujame keliu, kurio negalime nei išmatuoti, nei nuotolio nurodyti. Tai gyvenimo kelias. Šis kelias yra labai įvairus. Vieniem jis yra lengvesnis, kitiem sunkesnis. Vieni sutinka daugiau kliūčių, kiti — mažiau. Kiekvienas gyvenimo kelio keleivis pasirenka kelią tinkamą savo užsibrėžtam tikslui siekti. Sutinkame daugybę žmonių, to paties tikslo siekiančių ar ieškančių ko nors kito. Vieni eina ramiai, nieko nekliudydami ir nežemindami; kiti lipa per bendrakeleivių galvas garsiai šaukdami, kad tik būtų matomi ir girdimi.

Tu, sese, eini skautiškuoju keliu. Tavo tikslas — tobulėti pačiai ir padėti silpnesnei, jaunesnei. Skautiškieji įstatai, įsakymai ir visa programa tau padės šio tikslo siekti. Miela sese, būk tvirta ir nepalaužiama. Su tikru nuoširdumu vykdyk ko iš tavęs reikalauja skautybė ir tu surasi laimę ir pasitenkinimą gyvenimu.

v.s. Malvina Jonikienė,
Lietuvių Skaučių Seserijos
Vyriausioji Skautininkė

Kun. A. Saulaičio, SJ, primicijos Bostone

Bostono skautininkų ramovės suruoštos kun. A. Saulaičio primicijos praėjo labai gražioje nuotaikoje.

Pirmosios jo mišios Bostone buvo šv. Petro lietuvių parapijos bažnyčioje. Primicijantui asistavo Bostono skautų kapelionas kun. J. Klimas ir mišioms patarnavo du uniformuoti skautai.

Pamaldų metu giedojo parapijos choras, diriguojamas kompozitoriaus J. Kačinsko, solistas St. Liepas, smuikais grojo smuikininkai Elena Kuprevičiūtė ir Iz. Vasyliūnas, vargonais palydėjo V. Vasyliūnas.

Pamaldose dalyvavo nemažas skaičius Bostono ir apylinkės lietuvių ir didelis būrys uniformuotų skautų, nes gi čia mišias laikė buvęs skautų "Kęstučio" d-vės draugininkas kun. Antanas.

Po pamaldų vaišės buvo suruoštos Lietuvių Piliečių Draugijos namuose.

Svečių prisirinko pilna salė. Be bostoniškių buvo svečių iš Brocktono, Worcesterio, Nashua ir kitų vietovių. Pati salė buvo gražiai papuošta įvairiais posakiais iš šv. Rašto ir psalmių, paįvairinant piešiniais. Stalai tvarkingai ir gražiai padengti.

Kun. Klimui atkalbėjus maldą, visiems sugiedojus "Ilgiausių metų" ir pakėlus tostą į jauno kunigo sveikatą, pirmasis kun. Antaną pasveikino Lietuvos garbės konsulas adv. Ant. Shallna.

Gražiai primicijantą apibūdino savo įdomioje kalboje rašyt. s. Adolfas Venclauskas. Po jo kalbos žodžiu sveikino dr. St. Jasaitis — Bostono Lietuvių Bendruomenės vardu, p. Ambraziejienė — Bostono ateitininkų vardu, A. Mantautas —šaulių vardu ir amerikiečių skautų atstovas — amerikiečių skautų vardu. Worcesterio skautų vardu kalbėjo Nevėžio t-to tuntininkas v.s. P. Molis, įteikdamas dovaną — magnetofoną, ir s. Č. Kiliulis —Bostono skautininkų dovaną — filmavimo aparatą.

Gražiai pasveikino ir Bostono vyresnės skautės, padainuodamos pačių sukurtus kupletus ir įteikdamos Bostono skautų bendrą dovaną — palapinę. Raštu sveikinimai buvo gauti iš Bostono skautų akademikų, lietuvių inžinierių, studentų neolituanų, lietuvių Jūrų Skautijos Vyriausio Skautininko, Nemuno tunto ir Lietuvių Moterų Federacijos Bostono klubo.

Programą išpildė Worcesterio vyresniųjų skaučių kvartetas su akordionistu. Tvarkingom uniformom, su linksma šypsena ir savo skambia daina jos sužavėjo klausytojus.

Brocktono akordionistas brolis Bačanskas parodė savo sugebėjimą atlikdamas liaudies dainų pynę. Jis, kaip ir kvartetas, buvo publikos šiltai sutiktas. Bostono skautai-ės, vadovaujami vyr. sk. v.sl. Aldonos Dabrilaitės, pasirodė su tautiniais šokiais, savo gražiais kostiumais ir gerai paruoštais šokiais žavėjo žiūrovus. Publiką beveik užkerėjo smuikininkai Izidorius Vasyliūnas ir Elena Kuprevičiūtė. Jiems akomponavo Vytenis Vasyliūnas. Bendras dainas pravedė s. Č. Kiliulis ir worcesterietė A. Palubeckaitė.

Jaunatviškai linksma nuotaika vyravo visu vaišių metu. Programa, tikrai šauniai atlikta, svečių buvo įvertinta gausiais plojimais ir prašymais pakartoti.

Prie vaišių paruošimo prisidėjo skautų tėvų k-to pirm. Vita Hodges, skaučių židinio pirm. Genė Bačiulienė, p. Venckienė, p. A. Bačiulis ir skautininkės : A. Dabrilienė, V. Kleinienė, I. Nenortienė, S. Subatienė ir daugelis kitų, o visą maistą ir šį kartą mums paruošė geriausias mūsų virėjas p. Venckus.

Parengime dalyvavę Bostono ir apylinkių lietuviai gerai suprato šio parengimo svarbą. Rengėjai, vertindami kiekvieną atsilankiusį svečią, stengėsi kiekvieną kuo maloniausiai priimti ir pavaišinti, visi buvo suinteresuoti parengimo pasisekimu, todėl ir padėka priklauso visiems.

Kun. Antano primicijose dalyvavo ir iš Waterbury, Conn. atvykę jo tėveliai, v.s. O. Saulaitienė ir Skautų Sąjungos Pirmininkas ir Skautų Aido redaktorius v.s. A. Saulaitis. **K.N.**

ATITAISYMAS

Praėjusiame Atlanto Rajono skaučių veiklos aprašyme apie Putnamo "Aušros" d-vės veiklą praleidome dviejų skaučių globėjų vardus, tai: Sesuo Cecilija, kuri šiuo metu yra Putnam skaučių globėja, ir Sesuo Viktorija, kuri yra buvusi globėja ir visuomet su sesėmis dalyvauja suvažiavimuose bei prisideda prie jų veiklos Putname.

Už praleidimą seselių atsiprašome! **A. R. Vadeivė**

Liet. Skautų Seserijos Vyriausios Skautininkės viešnagė New Yorke

Birželio 9 d. New Yorko skautės su dideliu džiaugsmu sutiko joms taip mielą viešnią, LSS-jos Vyr. Skautininkę v.s. Malviną Jonikienę, kuri paaukojo savo atostogas, lankydama LSS-jos Atlanto Rajono vietoves.

Buvusios Neringos tunto t-kės ps. I. Vilgalienės namuose, sodelyje, išsirikiavo Neringos tunto sesės ir sesės židinietės. Neilgai laukus atvyko Vyr. Skautininkė, lydima Alt. Rajono vadeivės s. L. Milukienės. Jas pasitiko tuntininkė ps. I. Jankauskienė, o visos sesės pasveikino viešnią skambiais šūkiais.

V.S-kei buvo įteikta dovanėlė — medžio drožinys, jos vizitui New Yorke prisiminti. Susipažinus su sesėmis, viešnia buvo pakviesta prisėsti salione, kur ją tirštai apsupo sesės. Čia buvo galima arčiau susipažinti, pasidalinti įspūdžiais, ir vadovės turėjo progos papasakoti sesei Jonikienei apie savo vieneto veiklą. Pati skautininkė papasakojo tikrai įdomią istoriją-pasaką, artimai liečiančią skautiškuosius idealus. Sesės pasiklausę turėjo progos padaryti savas išvadas, iš ko išsivystė gyvos diskusijos. Sakoma, kad skautas be dainos yra kaip žuvis be vandens, todėl visas sesių būrys kartu su viešnia sudainavo keletą dainelių.

Toliau šeimininkė pakvietė visas užkandžių. Bevalgant vis dar atsirado kalbos, tačiau naktis artėjo, ir mažesnėms paukštytėms jau buvo laikas atsisveikinti su Vyr. Skautininke ir tai visoms davė ženklą skirstytis. Nors ir nenoromis, nes tai reiškė sueigos galą, sesės vėl susirinko sodelyje, kur iš jaunų širdžių į žvaigždėtą dangų pakilo skautų "Vakarinė giesmė" ir 'Ateina naktis'. Dar kartą paspaudėme sesei Jonikienei kairę, palinkėjome jai laimingos kelionės ir su viltimi tarėme atsisveikinimo žodžius: — Iki pasimatymo!

B.K.

Vyr. Skautininkė v.s. Malvina Jonikienė Seserijos vadovių tarpe, vadovų suvažiavimo metu, balandžio 19-20 Dainavoje.

Atlanto raj. vadeivė s. L. Milukienė atidaro 14-ją sporto švent. Šalia stovi šventės šeimininkas, Worcesterio tuntininkas v.s. Petras Molis.
Nuotr. A. Glodo

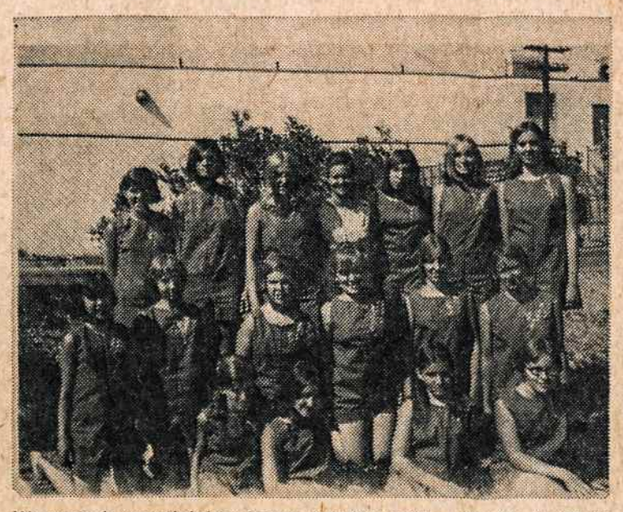

Worcesterio sportininkės Sporto šventės metu. Nuotr. A. Glodo

Kad būtų linksmiau:

Vilkiukas, vadovo egzaminuojamas, šitaip paaiškino Lietuvos vėliavą: Geltona — atsargiai, žalia — važiuok, raudona — sustok!

—•—

Raskime laiko!

— raskime laiko galvoti — tai jėgos šaltinis.

— raskime laiko dirbti ir mokytis — tai pasisekimo paslaptis,

— raskime laiko skaityti — pasisemsime išminties,

— raskime laiko būti malonūs ir draugiški — tai kelias į laimę,

— raskime laiko juoktis — tai sielos muzika,

— raskime laiko dalintis — diena per trumpa, kad nebūtume savanaudžiai.

V.s. M. Jonikienė New Yorko paukštyčių tarpe

14-JI ATLANTO RAJONO SKAUTŲ SPORTO ŠVENTĖ

Birželio 21-22 d.d. gražiame Maironio parke Shrewsbury, Mass., įvykusioje sporto šventėje dalyvavo daug sportuojančio skautiško jaunimo, būtent — skautų ir vilkiukų iš Bostono, Brocktono, Kennebunkporto, Hartfordo, New Yorko, Elizabeth, Detroito ir Worcesterio, taip pat sesių komandos iš Bostono, Elizabeth, New Yorko ir Worcesterio. Šventė sutraukė virš 200 sportininkų ir daug tėvelių ir svečių.

Šventės pradžioje, pakėlus vėliavas ir sugiedojus himnus, visus sveikino šventės rengėjai: Worcester "Nevėžio" tunto t-kas v.s. P. Molis, Maironio parko pirm. p. K. Adomavičius, Liet. Piliečių Klubo sekr. p. J. Svikla, Skautų Tėvų K-to pirm. p. J. Palubeckas ir Rajono Vadeivė s. L. Milukienė, kuri baigdama savo sveikinimus brolių ir sesių vardu, atidarė sporto šventę.

Po visos eilės įtemptų varžybų Hartfordo sesių komanda surinko daugiausiai taškų — 51 t. ir joms atiteko rajono sesių pereinamoji taurė visam laikui, nes ją laimėjo jau trečias kartas iš eilės. Antra vieta teko Worcesterio ir New Yorko sesių vienetams, surinkusiems po 16 t., trečia vieta Bostono sesėms su 14 t. ir ketvirta vieta Elizabetho sesėms su 12 taškų.

Brolių varžybose pirmoji vieta teko Hartfordui — 76½ t. ir jiems teko rajono pereinamoji taurė. Antra vieta teko Bostonui su 42 t., trečia vieta Worcesteriui su 38 t., ketvirta vieta New Yorko broliams su 37 ½ t., penkta vieta Kennebunkportui su 24 t. ir paskutinė vieta broliams iš Brocktono, kuriems nors nepavyko surinkti taškų, tačiau jie aktyviai dalyvavo varžybose. Svečiai skautai iš Detroito laimėjo pirmas vietas jaunių ir senjorų krepšinyje, ir jiems teko pirmoms vietoms skirtos taurės.

Pirmas vietas laimėjusiems buvo įteiktos taurės su specialiu sporto šventės pažymėjimu, antras ir trečias vietas laimėję gavo pažymėjimus. Pereinamąsias taures laimėtojam įteikė rajono vadeivos: sesėms —s. L. Milukienė ir broliams — s. A. Bobelis. Kitas taures ir pažymėjimus įteikė v.s. P. Molis ir ps. R. Jakubauskas.

Pirmųjų vietų laimėtojams teko šių asmenų padovanotos taurės: Vyr. Skautininkės v.s. M. Jonikienės, Vyr. Skautininko v. s. V. Vijeikio, Rajono Vado s. A. Bobelio, Worcesterio Akademikų Skautų skyriaus, Maironio Parko, Liet. Piliečių Klubo, p. S. Marcinkevičiaus, p. J. Matulevičiaus ir p. J. Vidūno.

Sporto šventės rengėjai "Nevėžio" tunto vadovai: v.s. P. Molis, ps. A. Glodas, ps. R. Jakubauskas, ps. A. Pranckevičius, v. sl. R. Marcinkevičius, v. sl. A. Pridotkas, sl. A. Gedmintas, sl. Z. Šermukšnis, padedant skautų tėveliams ir "Neringos" tunto vadovėms: ps. D. Marcinkevičiūtei, ps. D. Domantienei, ps. I. Markevičienei, s. R. Molienei, N. Vidūnaitei ir kitoms,nešė visą šventės parengimo naštą.

Taip pat talkininkavo šventės metu vyr. teisėjas B. Maurutis, s. L. Milukienė, ps. I. Jankauskienė, s. A. Bobelis ir p. Veitas.

Šeštadienio vakare Worcesterio brolių ir sesių bendromis jėgomis buvo pravestas Joninių laužas su vaidinimu, parašytu p. P. Račiukaičio. Po laužo buvo šokiai jaunesniems ir vyresniems su jiems pritaikinta muzika.

Sekmadienio šventės užbaigimo metu po taurių ir pažymėjimų įteikimo laimėtojam į sportininkus ir svečius kalbėjo Maironio Parko pirm. p. K. Adomavičius, Raj. Vadeiva s. Bobelis ir Mass. State atstovas p. K. Tagman. Šventę uždarė v. s. P. Molis, padėkodamas visiems vadovams-ėms, tėveliams ir Maironio parko vadovybei už šios sporto šventės globą ir atsisveikindamas iki sekančių metų jubiliejinės — 15-sios sporto šventės. **P.M.**

Detroito sportininkai Atlanto raj. Sporto šventėje. Nuotr. A. Glodo

Kennebunkport krepšininkai su laimėta taure. Su sviediniu rankose šypsosi tėv. Augustinas Simanavičius, OFM. Nuotr. A. Glodo

STOVYKLŲ KALENDORIUS RAMIOJO VANDENYNO RAJONE

Los Angeles. Saulėtos Kalifornijos skautai ir skautės turi daug užsiėmimų. Žiemai čia jau senai pasibaigus, visų dėmesys nukrypo į gamtinę aplinką — Šv. Jurgio išvyką į "Charlton Flat" parką, gegužės 4 d. ir į planuojamas vasaros stovyklas. Šiemet žadama suruošti net tris stovyklas:

Akademikai praleido devynias dienas birželio 28 — liepos 6 d.d., stovyklaudami pajūryje esančiame 'Plaskett Creek' parke, pusiaukelyje tarp San Francisco ir Los Angeles.

Kalniškių tunto vilkiukai stovyklauja nuosavoje stovyklavietėje liepos 12-20 d.d.

Abu tuntai, įskaitant paukštytes ir vilkiukus, vyr. skautes ir skautus vyčius, ruošia "didelę" dviejų savaičių stovyklą rugpiūčio 16-31 d.d.

Tarsi šių įvykių neužtektų kaliforniečiai žada nuo gegužės iki rugsėjo mėn. kiekvieną savaitgalį praleisti tobulindami stovyklavietės įrengimus, kur talkon yra įsijungę tėvai, senųjų skautų židinys, skautai vyčiai, akademikai ir, žinoma, skautų vadai.

Kaip visose vietovėse, taip ir Kalifornijoje svečiai visuomet mielai laukiami, ypač kai jie iš anksto apie savo viešnagę praneša. Reikalingas žinias mielai suteiks šie vadovai:

"Kalniškių" t-kas s. P. Pakalniškis 615 12th St. Santa Monica, Calif. 90402.

"Palangos" t-kė ps. N. Grinienė, 3879 Castleman st. Riverside, Calif. 92503.

ASS L.A. skyr. pirm. fil. s. V. Varnas, 2307 Lyric ave. Los Angeles, Calif. 90027.

"Traidenio" s. v. būrelio vadas s. v. v. sl. A. Kazakevičius 1331 So. Vine Ave., Apt. 57 Fullerton Calif. 92633. **L.G.**

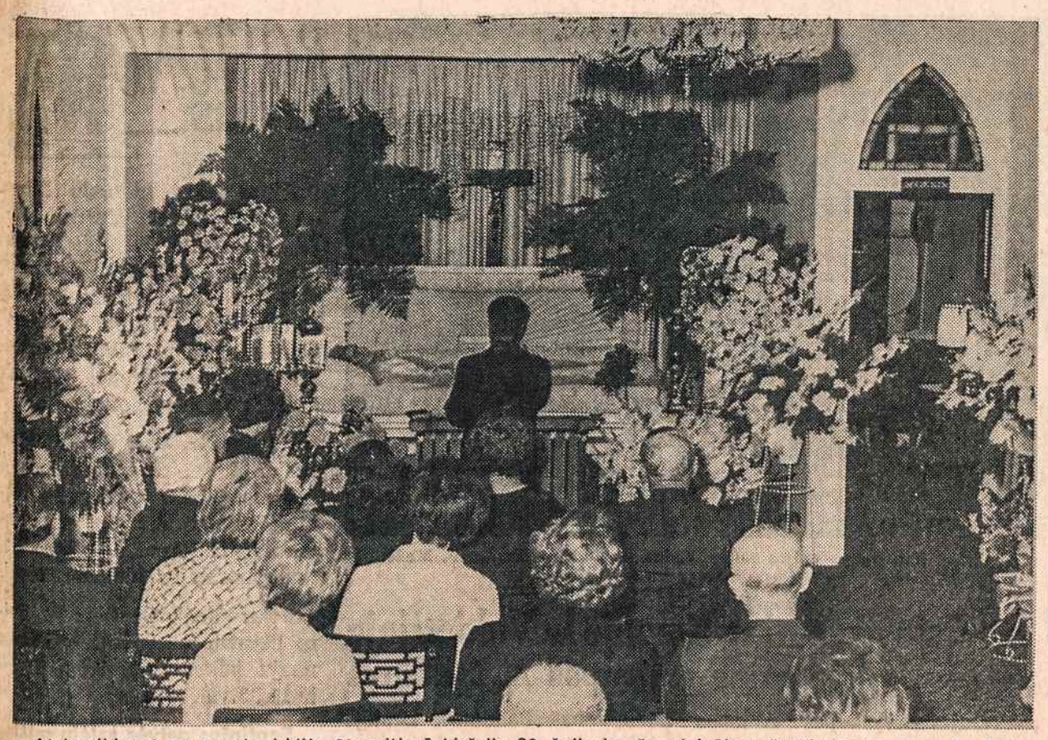

Atsisveikinant su a.a. dr. Lidija Stanaitienė birželio 29 Šalinskų šermininėje rožančių kalba kun. A. Račkauskas. Nuotr. R. Kisieliaus

A.A. DR. LIDIJA STANAITIENĖ

Mūsų senosios kartos gretos tirpsta kaip sniegas pavasario saulėje. Tremtinio kelias yra sunkus ir vingiuotas. Ypač jis yra nelengvas lietuviui gydytojui svetimoje šalyje besirūpinančiam savo tautiečių sveikata.

Š. m. birželio 26 dieną, šeštą valandą vakaro, savo dukters bute Ridgewood, Queens, tyliai kaip pavargusi gėlė užmerkė akis amžinam miegui dr. Lidija Stanaitienė — Zinkelytė.

Atsisveikinimas su dr. L. Stanaitiene įvyko sekmadienį, birželio 29 dieną, 8 val. vakare, Šalinskų šermeninėje, 84-02 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y.

Lidija ilsėjosi sidabrinės spalvos karste, ant šviesiai mėlyno aksomo, aprengta melsva ilga suknele. Ties jos kojomis gulėjo žiupsnelis žemės iš Lietuvos ir raudonų rožių puokštė.

A.a. dr. Lidija Stanaitienė

Pradedant atsisveikinimą prie gėlėmis apsupto karsto, kun. Antanas Račkauskas sukalbėjo rožančių, asistuojant kun. Pranui Geisčiūnui. Po maldų kalbėjo dr. Povilas Legeckas, kuris atsisveikino su velione New Yorko Lietuvių Gydytojų Sąjungos vardu, o taip pat savo ir savo sesers dr. Marijos Legeckaitės vardu, pateikdamas apie dr. L. Stanaitienę šias biografines žinias.

•

Lidija gimė 1892 m. balandžio 21 dieną savo tėvų gražiame dvare prie Daugpilio. Neilgai jos vaikiškas gyvenimas buvo laimės ir džiaugsmo kupinas. Mirtis anksti tapo jos neprašyta viešnia. Ji buvo tik penkerių metų, kai mirė jos mamytė, buvusi kunigaikštytė Vera Obolensky. Liko mažutė Lidija bonų ir guvernančių priežiūroje, pasigesdama ir skausmingai ilgėdamasi motinos meilės.

Jai dar tebelankant gimnaziją tragiškai žuvo jos mylimas vyriausias brolis, o jį greitai pasekė, širdies smūgio ištiktas, jos tėvelis Jonas.

Turbūt ta, niekeno nesulaikoma, mirties pergalė jos šeimoje buvo viena iš priežasčių, sukėlusi Lidijoje norą studijuoti mediciną ir pastoti mirčiai kelią. Tačiau tais laikais dar nebuvo įprasta moterims studijuoti mediciną, ir Lidija, būdama labai muzikali, po ilgų dvejonių pasirinko muziką, įstodama į konservatorijos fortepiono klasę.

Neilgai studijavusi, ji susipažino ir pamilo svetur nublokštą Suvalkijos lygumų sūnų inžinierių Praną Stanaitį ir už jo ištekėjo.

1922 m. ji su savo vyru atvyko į Lietuvą. Čia, jo padrąsinta, ji įvykdė savo pirmykštę svajonę — įstojo į Lietuvos Universiteto Medicinos Fakultetą. Studijavo su pertraukomis, nes augino dukrą Mariną, priklausė įvairioms labdaros draugijoms ir turėjo daug su vyro tarnybine padėtimi susijusių pareigų. 1929 m. birželio mėn. 15 dieną ji baigė medicinos fakulteto penktąją laidą ir 1933 m. rugsėjo 13 gavo Vytauto Didžiojo Universiteto medicinos gydytojos diplomą, pasirinkdama vaikų ligas specialybe.

Baigusi medicinos mokslus, Lidija pradžioje neįsitraukė pilnai į gydytojos darbą. Tačiau, kai 1936 m. kovo mėn. mirė jos mylimas vyras Pranas, tuometinis Lietuvos pašto valdybos direktorius, ji visiškai atsidėjo gydytojos profesijai. Nuo 1936 m. iki 1938 m. ji dirbo kaip mokyklos gydytoja Kauno amatų mokykloje, vėliau Kauno aukštesniojoje prekybos mokykloje.

Nuo 1940 m. liepos 2 dienos iki 1944 m. liepos pabaigos ji dirbo kaip vaikų gydytoja Kauno Pirmojoje Motinų ir Vaikų Konsultacijoje, kartu pradėjo verstis ir privačia vaikų ligų gydytojos praktika. Priklausė Lietuvos Vaikų Gydytojų Draugijai.

1944 m. rugpiūčio mėn. kartu su dukterim ji pasitraukė į Vakarus. Apsigyveno netoli Dresdeno, Vokietijoje, ir nuo tų metų spalio mėn. iki 1945 m. gegužės mėn. dirbo kaip gydytoja Grossenheimo miesto užkrečiamų ligų ligoninėje.

Raudonajai bangai persiritus per Grossenheimą, ji stebuklingu būdu išsigelbėjo ir prasimušė į Vakarų Vokietiją pas savo dukrą.

Karui pasibaigus, ji apsigyveno Detmolde, okupuotos Vokietijos britų zonoje ir ten nuo 1946 m. iki 1947 m. dirbo Detmoldo Sick-Bay, o emigracijai prasidėjus, nuo 1948 m. iki 1949 m. gruodžio mėn. buvo Paderborno pereinamosios stovyklos gydytoja ir kartu Bad Lippspringe vaikų namų gydytoja.

Į Ameriką Lidija atplaukė 1949 m. gruodžio 23 dieną, dar dirbdama kaip gydytoja laivo Sick-Bay.

(nukelta į 8 psl.)

KRAUJAS — GERIAUSIAS ŽMOGAUS SVEIKATOS SAUGOTOJAS

Kraujas žmogaus arterijose ir venose yra vienas iš pačių stipriausių ir tikriausių mūsų sveikatos saugotojų. Jis nesustodamas cirkuliuoja, pristatydamas įvairiem kūno audiniam maistą ir pašalindamas sutrikimus, atsirandančius dėl cheminių kūno ląstelių pasikeitimų. Tie pasikeitimai yra vadinami metabolizmu.

Raudonųjų kraujo rutuliukų (chemoglobino) sumažėjimą vadiname mažakraujyste (anemija). Mažakraujam žmonėm gydytojai paprastai pataria daugiau vartoti baltymų. Vienas iš geriausių maisto gaminių (pripažintas Good Housekeeping žurnalo), turįs didelį baltymų kiekį, yra importuotas autentiškas lenkiškas kumpis. Tai yra natūralus geriausios rūšies kiaulienos gaminys. Tai šimtmetinių pastangų vaisius, nuolat tobulinant kiaulių auginimą ir kulinarijos meną.

Importuoto lenkiško kumpio dabar galima gauti trijų rūšių: Krakus, Atalanta ir Tala. Visos rūšys plačiai žinomos pasauly; visos vienodai skanios ir geros. Išbandykite vieną iš jų šiandien. (Sk.)

ŠACHMATAI

Veda K. Merkis

• P. Tautvaišas gerai užbaigė Chicagos "2100" turnyrą, vos pustaškiu atsilikęs nuo laimėtojų. Dalyvavo 5 meistrai ir 7 ekspertai. 1-3 vietas pasidalijo DeFotis, W. Martz (Wisc.) ir latvis Karklinš, Jr., surinkę po 5½ taško iš 6 galimų. Mūsų meistras Povilas Tautvaišas su meistru R. Verberiu pakrovė po 5 tš.

• Vladas Karpuška, Chicagos lietuvių šachmatininkų vadovas, dalyvavo atvirose Streater, Ill. varžybose. Jis pririnko 3½ tš. iš 5 galimų. Laimėjo John Lutes su 4½ tš. Tose varžybose Karpuška buvo nelauktai prakalbintas lietuviškai vietinio dr. Sidrio, šachmatų entuziasto. Dr. Sidrys lošia Chess Review Postal turnyruose. Jis ką tik užbaigė 1967 m. turnyrą pirmuoju, pakrovęs 5-1.

• USCF meistras V. Palčiauskas pr. mėnesį baigė fizikos mokslus ir gavo daktaro laipsnį Illinois universitete. Liepos 5 d. jis vedė jauną med. daktarę Aureliją Ginčauskaitę. Visų lietuvių šachmatininkų vardu sveikiname Jaunavedžius, abiejų įvykių proga, linkėdami gražiai kurti naują lietuvišką šeimą.

• JAV jaunių šachmatų p-bės įvyks rugp. 1-5 d.d. Bostone. Pirmenybėse gali dalyvauti visi jaunuoliai iki 21 m. amžiaus. Vietos lietuvių šachmatininkai žada pagloboti atvykusius ir apmokėti dalyvio mokestį. Kreiptis į Kazį Merkį, 431 E. 7th Street, So. Boston, Mass. (telef. 268-1282). Paskirta daug dovanų pagal grupes ir amžių.

LITAS TRAVEL SERVICE

jums patarnaus nežiūrint kur ir kada keliautumėt. LITAS Travel Service parūpins bilietus, padarys reikiamas rezervacijas, patars kur geriausia atostogauti, kur apsistoti, kuriuo laiku ir iš kurio aerodromo arba uosto patogiausia išvykti. *Patarnavimai yra visiškai veltui.* LITAS Travel Service talkina iškviečiant gimines iš Lietuvos, — atostogom ar nuolatiniam apsigyvenimui. RUOŠIATĖS KELIONĖN?... Nepamirškit

LITAS TRAVEL SERVICE
94-10 Jamaica Ave. Woodhaven, N.Y. 11421
Tel. 212-847-5522

Folding Carton Craftsmen Wanted

Expanded facilities and increased sales have created a need for skilled craftsmen with one of the rapidly growing leaders in the folding carton field. If you have experience in any of the following job classifications and are interested in working in the Midwestern United States apply in person at Brown & Industrial Roads.

CUTTING AND CREASING PRESSMAN
DIE MAKERS
GLUE MACHINE OPERATORS

Excellent starting salary plus plenty of overtime enhance this job opportunity. Fringe benefits include annual stock bonus, plus insurance, liberal vacation schedule, 8 paid holidays, + many others.
Interested persons should apply between 8:30 AM & 5:00 PM Monday through Friday.
An Equal Opportunity Employer.

Georgia-Pacific Corporation
Brown & Industrial Roads Albany, New York

BUS OPERATORS

If you have the ability to carry out company policy and if you enjoy meeting people and serving the public with a corteous and friendly attitude.

TRAILWAYS

wants you to drive one of their Intercity coaches in the New York City - New England Area.

Excellent pay plus liberal benefits
Qualifications for entering driver's training school:
At least 25 years of age
Height 5'8" to 6'3"
Weight in proportion to height
High School Graduate
20/20 Vision without correction
Good physical condition.

Apply in person at Holiday Inn, Darien, Connecticut, 50 Ledge Rd., exit 10 off Connecticut Tpke.

All approximately 3 hours for interview and tests.

NO PHONE CALLS.

An Equal Opportunity Employer.

Assistant for Design Room
Experienced in making first pattern. References required.

Tailor for Design Room
Experienced in making jackets. References required.

Sample Hands for Design Room
Experienced only. References required.

Leading sportswear firm. Stimulating, pleasant, excellent working conditions. Call Miss Deller, Ext. 35

EVAN-PICONE
(212) 564-7375 in New York; (201) 868-8268 in New Jersey

SERVICE

ALMA'S
MAINTENANCE
OFFICE & HOME CLEANING
Call 654-4441
Mr. Ted Francis

PLASTER, CARPENTER, Electric and Plumbing, 4 GUY PLUMBING. 4 GUY CONTRACTORS — no job too large or small. From $50 to whole building. Free estimate. Give us a call — 491-0100.

TOKS,
KOKIO NORITE
skaniausias ir geriausias

LENKIŠKAS KUMPIS

aukštos kokybės simbolis, gaminama panaudojant daugelio metų patirtį kiaulių auginime ir kulinarijoje.

Good Housekeeping GUARANTEES — PRODUCT OR PERFORMANCE DEFECTIVE REPLACEMENT OR REFUND TO CONSUMER

Reikalaukite autentiško importuoto kumpio kiekviena proga, pasirinkdami bet kurią iš šių trijų pasaulyje pagarsėjusių rūšių:

KRAKUS — ATALANTA — TALA

MALE - FEMALE

MAN - WIFE TEAM
Year round for camp & school in Liberty, N.Y. Varied duties. Room & board included. Good for retired couple. Call:
DR. G. BURDAY
(914) 292-6430

H. W. FEMALE

Woman wanted to live in—One who wants a good home, likes children, and is free from all responsibilities. No hard work involved. Will give room and board and all clothing & medical bills. Must have references. Excellent opportunity — nice warm atmosphere — (2112) 737-0577

Work near home — SECRETARY for Service Station — 5 day week excellent pay. MARTINS SERVICE STATION 196-19 Linden Blvd., St. Albans, L.I. Call (212) 527-2112

SERVICE

EXPERT SEAMSTRESS
All female fashions — reasonable prices. We make all your garments look like new. Call Mon. thru Sat. Mrs. Marshall 47 Broadhurst Ave. N.Y.C. — Call 862-7081

MONTREAL DOWNTOWN
FURNISHED ROOMS by the day and week fully carpeted and television — 1480 Overdale Street and McKay Street. Call 514 - 878-0085 ask for Mr. Rioux.

Fry House International Corp 219 Utica Ave Bklyn N.Y. Specializing in the finest in rib and chicken shrimp and fish. Complete hot meal for one or one hundred delivered to your door — A Party in a Minute Tele 772-2450 Look for our other New Locations

BILLS AMOCO
SERVICE CENTER
Open 7 days a week. We do general Auto Repairs and Towing Service.
179-01 Linden Blvd.
St. Albans Queens
Call — JA 6-9547

GEORGIE'S PASTRY SHOP
All baking done on premises. Birthday, anniversary, wedding, & cakes for all occasions. Cakes, pies, donuts, rolls, buns. — 1706 Amsterdam Ave. (bet. 144th & 145th Sts.) Tel. 281-3477 N.Y.C. Closed Monday

TO PLACE
YOUR AD
CANCEL OR CHANGE
Tel.: GL2-2923

H. W. MALE

Help wanted — Custodial workers, must be residents of E. Islip, Islip Terrace, No. Great River and Great River (E. Islip School Dist.). Career opp'ty for capable res interested in long-range job plans. Liberal fringe benefits. Uniforms, opp'nity for advancement. (516) 581-1564 Ext. 207

PORTERS
Steady job, good salary, Union benefits for hospital located in Queens. Must speak English. Call Mrs. Houtkoppa Ext. 602 daily from 8 to 3 PM (212) NE 9-7100

MEN
GENERAL FACTORY
Good pay. 8 AM - 4:30 PM.
VANGUARD STEEL PROD
Valley Stream, L.I.
Mr. Flores — 516 - 872-3800

STOCK CLERK
Needed in Heating Department of large progressive company. Paid vacations and other excellent benefits. CONNECTICUT REFINING CO. 105 Water St. West Haven, Conn. — (203) 933-2511

Oil Burner Serviceman, experienced
Excellent opportunity for #2 and #4 Oil Burner Men. Licensed preferred. Paid vacations and other excellent benefits. Large progressive company. Connecticut Refining Co. 105 Water St. West Haven, Conn. (203) 933-2511.

MEN
WAREHOUSE
All positions
DYEHOUSE
All positions
FINISHING
All positions
TUFTING MECHANICS
Company paid benefits
HOLLYTEX
CARPET MILLS
EASTERN DIVISION
1070 Jaymor Road
Southampton, Pa.
(215) 355-6000

EXP MECHANIC ON AUTOS
Must have own tools — steady nice working conditions work near home Commercial body and tank — 53-24 98th Street Corona Queens. Call: 699-5688

SALAD MAN
Short Order Cook and General Kitchen Help steady nice working conditions good salary. The SCHOONER REST — 111 West Broadway Port Jefferson L.I.
Call 516 - 473-5656

DRIVERS
Private sanitation steady nice working conditions salary open. Fringe benefits & Union. RAPID WASTE TRANSFER INC. 10 Cedar Place, Eastchester, N.Y. (914) WO 1-9100

PIRMAUJANTI DEŠRŲ PREKYBA NEW YORKE
VOKIŠKOS SPECIALYBĖS

SCHALLER & WEBER

AUGŠČIAUSIOS KOKYBĖS PRODUKTAI
Mūsų krautuvėse geriausios dešros
Kelionei ir TV užkandžiai — kumpiai, įvairiausios mėsos, lietuviška duona ir kiti produktai
Užeikite — įsitikinsite!

9 DIDŽIULĖS KRAUTUVĖS 9

New Yorke: 1654 2nd Ave. (85-86 St.) — TR 9-3047
Ridgewoode: 56-54 Myrtle Avenue — VA 1-7068
Astorijoje: 28-28 Steinway Street — AS 4-3210
Floral Park, L.I.: 259-17 Hillside Ave. — 343-6116
E. Northport, L.I.: 250-A Lark Field Rd. 516-757-0801
Franklin Sq., L.I.: 981 Hempstead Tpke. — 437-7677
Flushinge: 41-06 Main Street — HI 5-2552
Jackson Heights: 82-10 37th Avenue — DE 5-1154
Poughkeepsie, N.Y.: 450 Main St. — 914-454-9070

DARBININKAS

Vienuolynas ..... GL 5-7068
Spaustuvė ..... GL 2-6916
Redakcija ..... GL 5-7281
Administracija ..... GL 2-2923

NEW YORKO NAUJIENOS

Peter Wytenus, veiklus naujoj organizacijoj Unified Community of Bushwick Organization in Brooklyn (UCBOB), daro žygių, kad Bushwick sekcijai būtų suteikta daugiau policininkų gyventojų saugumui užtikrinti. Pirmas gyventojų susirinkimas įvyko liepos 2. Jį aprašė Long Island Press ir Ridgewood Times. Antras stambesnis gyventojų susirinkimas pramatytas liepos 16, trečiadienį, 7:30 val. vak. Bushwick aukštesniosios mokyklos salėje. Susirinkime pažadėjo dalyvauti eilė New Yorko miesto pareigūnų.

Juozas Gulbinas, Jr., brolio Kazimiero Gulbino, OFM, brolvaikis, sulaukęs 23 m. amžiaus, liepos 12 buvo užmuštas Binghamton, N. Y., kai lenktynių automobilis įvažiavo į žiūrovų minią ir 2 užmušė bei keliolika sužeidė. Palaidotas liepos 16 šalia neseniai mirusio tėvo.

Paulius Jurkus iš Darbininko redakcijos išvyko atostogų. Grįžta rugpiūčio 4.

Tėv. Petras Baniūnas, OFM, iš Darbininko administracijos išvyko atostogų. Grįžta liepos 21.

Jonas Jakaitis iš Flushingo praneša, kad Lietuvoje liepos 3 mirė jo švogeris Martynas Saprončikas, gyvenęs Kedainių mieste. Palaidotas liepos 5 su visom bažnytinėm apeigom. Paliko žmoną Pranciškę, dvi dukras: Zinaidą Vyšniauskienę Amerikoj ir Melaniją Žiogienę Lietuvoj, sūnų Feliksą Saprončiką su šeima ir penkis anūkus Amerikoj; be to, Lietuvoj brolį Joną Saprončiką su šeima ir Amerikoj seserį Marijoną Petronienę su šeima ir švogerį Joną Jakaitį Flushinge.

Parciunkulės atlaidai Angelų Karalienės parapijoje bus rugpiūčio 3, sekmadienį. Švenčiausias bus išstatytas po paskutinių mišių 12:15. Iškilmingi mišparai, pamokslas ir palaiminimas bus 5 val. popiet. Visi kviečiami pasinaudoti proga pelnyti atlaidus.

Atsakingas vyriškis ieško mažo buto arba atskiro kambario su galimybe virtis valgį. Rašyti šiuo adresu: Pranas Dubickas, 84-34 108 St., Richmond Hill, N. Y.

LIETUVOS VYČIŲ SEIMAS BUS NEWARKE, N.J.

Lietuvos vyčių 56 metinis seimas bus rugpiūčio 22-24 Newark, N. J., Robert Treat viešbutyje. Seimui parinktas šūkis— Vieningai ir pilni tikėjimo dirbkime mūsų idealam!

Dar prieš seimą nuo rugpiūčio 20 jau bus kai kurios programos. Seimo metu bus posėdžiai, diskusijos, bendri priešpiečiai, pietūs, pamaldos ir t.t. Ketvirtadienio vakare bus pasilinksminimas Lietuvių Katalikų Centre su lietuviška "havajiška" muzika. Penktadienio vakare bus koncertas šv. Jurgio salėje. Dainuoja "Rūtos" ansamblis, šoka Lietuvos vyčių 41 kuopos grupė.

Centro valdyba renkama rugpiūčio 23. Ji bus pagerbta tą vakarą per banketą.

Sekmadienį pamaldos bus Elizabetho lietuvių bažnyčioje. Baigiamasis banketas bus sekmadienio vakarą. Jo metu bus atžymėtas amerikietis, kuris daugiausiai pasidarbavo Lietuvos labui. Programą atliks žibuoklių sekstetas.

Ligija Birutytė, 13 metų, gyv. Brooklyne, su pagyrimu baigė Blessed Sacrament pradžios mokyklą ir kaip "honor student" gavo mokyklos medalį. Be to jai, vienintelei mergaitei jos mokykloje, buvo įteiktas American Legion Kings County medalis už pasižymėjimą moksle. Ligija šiemet taip pat baigė Maironio lituanistinę mokyklą pirmąja mokine.

Vykstą į ateitininkų sendraugių stovyklą Dainavoje rugpiūčio 3-10 prašomi pranešti Darbininkui (GL 5-7281), kad būtų galima susitarti dėl bendros kelionės.

Novena į Šv. Oną Angelų Karalienės parapijos bažnyčioje pradedama šį penktadienį. Novenos maldos kalbamos kasdien po 8 val. mišių iš ryto. Šv. Onos dienoje mišios bus 9 val. ryto.

Amerikos Lietuvių Klubo gegužinė-piknikas įvyks liepos 27, sekmadienį, 2 val. popiet Antanaičių rezidencijoje, 454 Midow Road, Kings Park, N. Y. Esant blogam orui, gegužinė atidedama kitam sekmadieniui. Reikalui esant, dėl informacijų skambinti telef. 269-9417.

A.a. dr. L. Stanaitienė

(atkelta iš 7 psl.)

Visų išgyvenimų ir sukrėtimų paveikta, Lidijos sveikata pradėjo silpnėti. Ji dar keletą mėnesių dirbo St. Catherine ligoninėje Brooklyne, Emergency skyriuje, tačiau dėl smarkiai susilpnėjusios klausos nebegalėjo daugiau tęsti savo taip pamėgtos profesijos ir turėjo pasitraukti.

Lidija priklausė N. Y. Lietuvių Gydytojų S-gai. Kol jos jėgos leido, nepraleisdavo nei vieno Sąjungos susirinkimo, vis laukdama kada įvyks sekantis. Su tokiu pat nekantrumu ji laukdavo ir Lietuvių Gydytojų Biuletenio, kurį perskaitydavo nuo pradžios iki paskutinio puslapio.

Lidijai gydytojos darbas buvo visas jos gyvenimas, jam ji buvo atsidavusi visa savo širdimi. Ji labai mylėjo vaikus ir būdavo neišsenkamai kantri su jais.

Lidija buvo gero ir nepaprastai švelnaus būdo, ji galvodavo tik apie kitus, visai užmiršdama save. Neklysiu sakydamas, kad ji šiame gyvenime neturėjo nė vieno priešo. Mes pasigesime Tavęs, Lidija, — baigė savo žodį dr. Legeckas.

•

Sekančią dieną, pirmadienį, birželio 30 d., 9 val. ryto iš Šalinskų šermeninės Lidijos palaikai buvo pervežti į Apreiškimo bažnyčią. Čia, klebonas, kun. J. Aleksiūnas, asistuojant kun. P. Geisčiūnui ir kun. A. Račkauskui, kuris buvo suteikęs velionei paskutinį patepimą, atlaikė gedulingas mišias. Mišių metu solistas St. Citvaras puikiai pagiedojo Lidijos taip mėgtą Schuberto Ave Maria ir Naujalio — Kai širdį tau skausmas suspaudžia.

Iš bažnyčios dr. Lidija Stanaitienė buvo nulydėta į Cypress Hills kapines Woodhavene, New Yorke, kur, po kun. A. Račkausko maldų, ji atsigulė amžinam poilsiui tarp daugelio kitų ten palaidotų lietuvių.

Giliam nuliūdime paliko vienintelę dukterį Mariną ir žentą Zigmą Raulinaičius, giminaitę Kunigundą Varienę su šeima Detroite ir nuo jaunystės laikų iki mirties neperskiriamas drauges dr. Jadvygą ir Vandą Urbanavičiūtes.

Ilsėkis ramybėje, Brangioji Lidija, taip toli nuo savo mylimo vyro ir pamiltos Lietuvos.

M.B.R.

N. Pr. Marijos Seserų Rėmėjų New Jersey skyriaus pirmininkė S. Čerienė-Mulks praneša apie išvyką autobusu į tradicinę šventę seserų vienuolyno sodyboj, Putnam, Connecticut, sekmadienį, liepos 27. Autobusas išvyksta iš stoties: Villani Bus Co. 107 S. Wood Ave. Linden (skersai nuo Penn. Ry. Stoties) 8 val. ryto, bet prašome būti 10 minučių anksčiau. Elizabethe autobusas sustos prie Šv. Petro ir Povilo bažnyčios, 211 Ripley Place ir išvyks ne vėliau 8:30 ryto. Bilietų kaina — 5 dol. Galima rezervuoti vietas Lindene pas A. Liudvinaitienę, Elizabethe pas kun. J. Pragulbicką (telef. 289-2312) ir pas E. Juškienę (tel. 351-3808). Taipgi galima užsisakyti bilietus pas pirmininkę S. Čerienę-Mulks (388-2119). Maloniai prašoma prisidėti prie šios iškilmingos ekskursijos.— S.M.

Vysk. A. Deksnio pagerbimo vaišės Maspetho lietuvių parapijos salėje. Kalba A. Diržys. Nuotr. V. Maželio

BALTOS CHRIZANTEMOS LIGIJAI

Jau treti metai, kai Lietuvių Moterų Klubų Federacijos narės birželio pabaigoje važiuoja į Yonkers kapines valandėlei susikaupti prie a.a. Ligijos Bieliukienės kapo.

LMKF prisimena ją įvairiom progom. Jos nebuvimas tebėra jaučiamas lietuvių moterų visuomeniniame gyvenime. Ir šiais metais birželio 29 d. LMKF narės padėjo baltų chrizantemų ant jos kapo ir tuo pačiu kartu aplankė Ligijos skausme nykstančią motiną.

DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMAS

Šiemet suejo 36 metai nuo Dariaus ir Girėno skridimo į Lietuvą. Šiai sukakčiai paminėti ruošiame pagerbimo iškilmes liepos 19, šeštadienį, 3 val. popiet, prie Dariaus ir Girėno paminklo, Lituanica Square, Union Avenue ir South 2nd St., Brooklyne, N. Y.

Programoje: invokaciją skaitys kun. Pranas Geisčiūnas; himnai; kalbės "Tėvynės" redaktorius Juozas Petrėnas; nuo Susivienijimo Lietuvių Amerikoje kalbės E. Mikužiūtė; žodį tars kitų organizacijų atstovai; trumpus pranešimus darys komiteto nariai: adv. S. Briedis, P. J. Montvila ir Bronė Spudienė.

Dariaus ir Girėno Paminklo Pastatymo Komitetas

Norėsiu gyventi ir Romoje ir Vokietijoje — pasakoja naujas vyskupas A. Deksnys

Naujasis vyskupas Antanas Deksnys liepos 6 buvo newyorkiečių iškilmingai pagerbtas lietuvių parapijos salėje Maspethe. Pasakyta sveikinimo kalbų, įdėta linkėjimų. Bet vien žodžių neužteko. Pagerbimas buvo taip suorganizuotas, kad dalis pinigų buvo įteikta vyskupui. Po vakarienės dosniai parėmė vyskupą ir toji vyresnioji karta, kuri visada remia lietuvių religinius bei kultūrinius žygius.

Tai tik nedideli pinigai, kurie bematant sutirps, nuvykus Europon. Europos lietuvių dvasiniam reikalam jis skiriamas. Jis neturės nei savo katedros, nei kurijos, bet bus vyskupas plačiai išsiblaškiusių lietuvių. Į jį susibėgs daugybė reikalų. Reikės ir šelpti, ir rūpintis religine literatūra, ir kunigus siųsti į tas vietas, kur tokio nėra. Šiame dideliame darbe be Amerikos lietuvių neišsilaikys. Tad vyskupas dabar lanko lietuviškas įstaigas, ieško kontaktų, ieško bičiulių ir geradarių, kurie padėtų jam ten veikti.

Po gražaus pagerbimo, liepos 7 jis buvo atsilankęs ir Darbininko redakcijon. Kuklios mūsų patalpos, net ir labai kuklios ir nudėvėtos tikrai netiko tokiam svečiui priimti. Bet jis atėjo su aukštaitišku nuoširdumu ir kuklumu. Palydėjo jį prelatas Jonas Balkūnas. Drauge buvo ir tuo metu vienuolyne sustojęs pranciškonų provincijolas Tėv. Leonardas Andriekus.

Kada iškeliausite?

Vyskupas atsinešė savo rūpesčius, tokius, kaip dabar supranta. Kai nukeliaus į vietą, tikriausiai susidarys visai kiti rūpesčiai.

Pirmiausia ir paklausėm — kada iškeliausite?

Vyskupas sėdėjo priešais. Štai prisiminiau, kur tokį veidą mačiau. Ir suradau Lietuvos vyskupų tarpe. Kai jis pasisuka kampu, jis panašus į Telšių vyskupą Pr. Ramanauską, tuo metu, kai jis buvo įšventintas. Ir šypsosi panašiai ir žiūri ramiai. Akys gi apgaubtos didelių tirštų antakių, tokių būdingų naujam vyskupui.

Vyskupas ėmė ir atsakė klausimu: ar tai įdomu?

— Taip, įdomu. Viskas mum įdomu, kas nauja.

Vysk. A. Deksnys ėmė ir papasakojo apie savo artimiausius planus. Būdamas šiame pakraštyje, jis nori aplankyt pirmiausia Bostono kardinolą Cushingą, o paskui Philadelphijos kardinolą Krol. Abu šie kardinolai supranta lietuvių tremtinių likimą, abu drąsiai kovojo už laisvę pavergtom tautom.

Paskui grįžta atgal į savo parapiją, į St. Louis. Iki šiol jis buvo klebonas, pastatęs ten bažnyčią, išmokėjęs gana dideles skolas. Dabar paskirtas naujas klebonas — **kun. Jonas Gasiūnas,** buvęs Panėvėžio vyskupo K. Paltaroko sekretorius.

Perdavęs parapiją, tada iškeliaus. Tai tikriausiai bus liepos galas ar rugpiūčio pradžia.

(Bus daugiau)

Organizuojamas autobusas į seselių pikniką Putnam, Conn., liepos 27 d. Autobusas išeina sekmadienį, 6:15 v. ryto, tuoj po mišių, kurios bus laikomos 6 v. pranciškonų koplyčioje, 680 Bushwick Ave., Brooklyne, 6:30 sustoja prie Shalins Funeral Home, 84-02 Jamaica Ave., Woodhavene. Kelionė asmeniui 11 dol., įskaitant ir įėjimą į pikniką. Registruotis Darbininko administracijoje GL 2-2923, vakarais GL 5-70 68, pas M. Šalinskienę VI 7-44 99, O. Kubilienę AP 7-5661, E. Kašetienę ST 2-6814 ir L. Ulrich 478-7642. Gautas modernus ir patogus kelionei autobusas, ir tik vienas. Prašoma užsirašyti iš anksto ir nesivėlinti laiku atvykti.

BOSTONO ŽINIOS

Autobusai į Lietuvių Dieną — pikniką N. Pr. Marijos seselių vienuolyno sodyboje Putname, Conn., liepos 27 išvyks 8 val. ryto nuo Lietuvių Piliečių Klubo (E St. ir Broadway kampas), So. Boston. Bilietai gaunami pas O. Ivaškienę, V. Stelmoką ir O. Ulevičienę.

Povilas ir Veronika Baltrušiūnai iš So. Bostono liepos 4 atšventė 61 m. vedybinio gyvenimo sukaktį. Jie yra kun. Antano Baltrušiūno, šv. Petro lietuvių parapijos klebono, tėvai.

Sekmadieniais mišios šv. Petro lietuvių bažnyčioje laikomos nauju laiku: 7:30, 9:00, 10:00 ir 11:30 val. ryto.

Septintos gatvės salėje mišios tebelaikomos senu laiku: 8:00, 9:30, 10:30 ir 11:30 val. ryto.

Šv. Tėvas Bostono arkivysk. kardinolui Cushing davė leidimą arkivyskupijos parapijų bažnyčiose aukoti mišias šeštadienio vakarą. Šv. Petro lietuvių parapijos septintos gatvės salėje mišios aukojamos šeštadieniais 5 val. popiet. Šias mišias išklausę atlieka sekmadienio mišių išklausymo pareigą ir taip gali priimti komuniją, nors jau ir būtų ją priėmę šeštadienio ryto mišiose.

Kun. Jonas Rusteika, Saldžiausios Jėzaus Širdies parapijos klebonas, Colwich, Kansas, atostogauja pas savo mamytę, brolį ir gimines So. Bostone. Jis laiko mišias šv. Petro lietuvių bažnyčioje, kurioje kardinolo Cushingo buvo įšventintas kunigu prieš 24 metus. Tai buvo pirmas toks įvykis šv. Petro lietuvių parapijos istorijoje. Tą pat dieną kardinolas Cushing šventė savo kunigystės 25 metų sukaktį.

Mišios už kun. Joną Dauni šv. Petro lietuvių parapijos bažnyčioje bus aukojamos liepos 17 d. 7:30 val. ryto. Tai bus 30-ji diena po jo mirties. Jo laidotuvėse dalyvavo 60 kunigų ir 9 prelatai. Bostono vysk. pagelbininkas Eric Mac Kenzie sukalbėjo maldas ir atliko paskutines apeigas po koncelebruotų mišių, kurias aukojo keturi jo seminarijos kurso draugai ir kleb. kun. A. Baltrušiūnas. Didelė minia nulydėjo jį į Naujos Kalvarijos kapines, kur buvo palaidotas šalia savo tėvelių.

— Rašomos mašinos nuo mažiausios iki standard 92ž. liet. anglišku raidynais, taip pat TV, radijo ir biznio mašinos. Reikalaukite katalogėlių: J. L. Giedraitis, 10 Barry Dr., E. Northport, N. Y. 11731 telef. (516) 757-0055.

Parduodama graži vieta tarp medžiais apaugusių kalnų, 9 mylios nuo Ellenville miestelio. Namas aštuonių kambarių, pilnai apstatytas baldais. Klėtis, garažas, sodas ir 9 akrai žemės — miško. Dėl mirties šeimoje parduodama pigia kaina. Savininkai pageidautų, kad nuosavybė tektų lietuviam. Teirautis: John Shaw (Siaučiūnas), Box 126-K RDI, Ellenville, N. Y. Telef. (914) 647-7377.

Mielus Mariną ir Zigmą Raulinaičius, brangiai motinai

A † A

Dr. L. Stanaitienei

mirus, giliai užjaučiame

J. A. SNIEŠKAI

Medicinos daktarei

A † A

LIDIJAI STANAITIENEI

mirus, jos dukteriai Marinai ir žentui Zigmui Raulinaičiams, liūdesio valandoje, nuoširdžią užuojautą reiškia

E. ir E. MEKIAI
N. ir R. KAŠUBAI

A † A

Dr. Lidijai Stanaitienei

mirus, jos dukterį Mariną, žentą Zigmą Raulinaičius ir artimuosius širdingai užjaučia

A. D. A. SAMUŠIAI

A. † A.

Vladui Barčiauskui

mirus, velionies našlei Elzei ir sūnui Jonui giliausią užuojautą reiškia

ANTANINA BENDORIENĖ

Sekmadienį, rugpiūčio (Aug.) 3 d.

visi keliai veda į

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" VALANDOS

rengiamą

RADIJO PIKNIKĄ

Didžiojo New Yorko lietuviams

PLATTDEUTSCHE PARK

1132 Hempstead Turnpike, Franklin Square, Long Island, N.Y.

Programoje: Lietuvaitės gražuolės rinkimas išrinkti "Miss Lithuania, 1969 • Pradžia 1 val. p.p. Programa 4 val. Šokiai 5 val. • Piknikas įvyks bet kokiam orui esant!

Įėjimo auka $2.00 — Visus nuoširdžiai kviečia

Dr. Jokubas J. Stukas, Dir.

PARDUODAMA VAISTINĖ

įsteigta prieš 40 metų, tas pats savininkas, patalpos 30x55, vėsinimas, 40 Rx, 85,000 dolerių metinė apyvarta, geros galimybės, investuota 30,000 dolerių. Savininkas pasitraukia iš biznio, — parduos pigiau negu verta. Laukia pasiūlymų. POTTER, 9305 Jamaica Avenue, Woodhaven, N.Y. 11421. Tel. (212) VI 9-6020

AUTOMOBILIŲ PATAISYMO ir NUDAŽYMO

reikalais kreipkitės į gerai patyrusius mechanikus, kurie sąžiningai atliks visus darbus.

Mantel & Doren, Inc.
83-12 Cooper Avenue
Glendale, N.Y. 111227
Tel. 894-4188

SOUTH BOSTON SAVINGS BANK

Inkorporuotas 1863

460 West Broadway, South Boston Massachusetts

"Kur tūkstančiai taupo milijonus"

ALFRED W. ARCHIBALD
President

Šio banko direktorių taryboje yra Lietuvos garbės konsulas adv. A. O. Snaiina ir adv. Jonas J. Grigalus. Reikale su patarnautojais galima susikalbėti ir lietuviškai. • Turtas (Assets) virš $132,000,000

Current dividend 5¼% on all accounts.

Dabar moka 5¼% už visų rūšių taupomus pinigus.